

HIREK NAPTÁR

Sabosz Vajesev, Kiszlév 24.
— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 3.50
kimenetele " 4.40

Szombat este beköszönt a חנוכה

— Kedd estétől: והן של ומטר —

Jövő héten mint ünnepi szám egy nappal előbb, csütörtökön jelenünk meg.

— A Kazinczy bészhamidrosban, ma, péntek este fél 8 óraker Klein Márkus saschevra elnök fog beszélni.

— A bpesti orth. Leányegylet szombat este fél 8-kor a hitközség dísztermében, jótékony célú műsoros Chanuka-ünnepélyt rendez, melyre a hölgyközönséget ezúton is meghívja.

— Zsidók az amerikai parlamentben. Newyork állam kormányzója, a zsidó Lehmann ezredes, fölényes győzelemmel lett újból megválasztva az antiszemita Hylannal szemben, aki 10,000 szavazatot kapott, Lehmann kétmillió szavazata és az ugyancsak zsidó Mozes, több mint 1 millió szavazata ellenében. Az amerikai képviselőházba (Kongresszus) 11 zsidó került be, a newyorki állami parlamenti képviselők száma 23.

— A szovjet által üldözött orosz zsidókért. A hirneves lubavicsi rebbe, Schneursohn, akit tudvaleg a szovjet, jes'va-tartás miatt, mint ellenforradalmárt bebörtönöztetett és halálra ítelt, és aki keresztény intervencióra szabadult meg s ki lett utasítva. Most Bécsben van és tanácskozásokat folytat az oroszországi, rettenetes szükségét szenvedő zsidók segélyügyében.

— Zsidó sertészilálók. Az „Israelit” levelet közöl, amelyben elpanaszolja egy olvasó, hogy Berlintől 50 kilométerre, Neuendorf faluban egy gazdaságban a berlini hitközség segítségével letelepítettek több zsidó fiatalembert, aki ott elcsajátítja a mezőgazdaságot és felkészül a társadalmi és foglalkozásbeli átrétegződésre. A birtoknak legnagyobb büszkesége egy kitünő — sertészilálka, amely mintául szolgál az egész vidéknek. Az „Israelit” erre megjegyzi, hogy ez igazán olyan foglalkozási terület, amelyet át kellene adni a nem-zsidóknak.

— Helyreigazítás. A következő nyilatkozatot tettük: „I. A Zsidó Ujság október 12-i száma foglalkozott a Szombat október 6-i számával „Az ünnepi Szombat margójára” cím alatt. A cikkre vonatkozóan kijelentem, hogy a Szombat szövegforgó száma nem volt ünnepi szám, azaz október 6-i dátummal jelent meg. A Szombat rendszerint szombati

dátummal jelenik meg, de ezt megelőzően néhány nappal előbb kerül szétküldésre. A lap nehezen szárazító papíron lesz nyomva, és két-három nap szükséges a száradás befejeztéig. 2. Nem vontam kétségbe soha az orthodox rabbik issur-jogát, és nem állítottam, hogy egy orth. rabbi issurját bárki is ne vette volna komolyan, én csupán egy speciális esetben kiadott issurnak egyetlen kifejezését tettem kritika tárgyává. Dr. Kenéz-Kurländer Ede.”

Csehszlovákiai hírek

Makkabeus-kori lelet. A csehországi Kremsmünster mellett egy régi pénzérmét találtak amelyen egy urnaszerű serleg látható, amely egy termékeny mezőből kidomborodik. A feliratról kitűnik, hogy ez egy makkabeusi pénz. Makkabeusi Simon fejedelem, időszámításunk előtt 140 körül veretett ilyen pénzeket, melyeken ez a felirat olvasható: Jerusolajim hakdajso („Szent Jeruzsálem”).

A trnavai rabbiválasztás előtt. Nagy-szombatból írják nekünk: Mult szombaton Reichenberger M. rabbi a nagytemplomban próbaszónoklatot tartott. Lelkes drósjával a fiatal rabbi — aki a 21 év előtt 42 éves korában elhunyt nagyszombati főrabbi fia — az egész hitközség osztatlan tetszését elnyerte.

A pozsonyi orth. ifjúság köréből. A bratislavai Aguda ifjúság legutóbbi közgyűlésének határozata értelmében minden tag köteles a siür-előadások egyiken és az ifjúsági csoport munkájában részt venni, mely határozatnak — amint jelentik — a legnagyobb mértékben eleget tesznek. Az ifjúsági csoport helyiségeiben szorgalmas gemöre tanulás folyik.

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Neuschloss Esztihe Dun, Streda, és Deutsch Mordche, Szombathely jegyesek.
Herschkovits Ernő Szikszó és Schön Bözsike Gesztely jegyesek. (A szikszói Tiferesz Bechurim gratulál.)

Halle Frida Vrbové, Weisz Henrik Galanta jegyesek. (M. k. é. h.)

Fried Viktor fatermélő leányát Piroskát eljegyezte dr. Fodor Imre orvos, Budapest.

Roth Henrik és neje, Vajslach szombatján ünnepelték Vilmos fiuk barmic-zóját. Az ifjú kitünően beszélt.

Schnürmacher Adolf és neje ezúton meghívják összes jóbarátaikat és ismerőseiket Róbert fiuknak szombaton a Csáky-utca 9. sz. templomban ¼ 8 óraker kezdődő itentisztelet keretében megtartandó barmic-zó ünnepélyére. Gratuláció és d'roso délután 3 óraker: Vlsegrádi-utca 43. III. (M. k. é. h.)

Apró hirdetések

„Mazl” házasságközvetítő iroda, Újpest, Erzsébet-utca 37. Telefon: 95—5—74. HUGOM részére, harmincas orthodox fiatalembert existenciával keresek. „4000 kp.” jeligére.

זו זמן זמן זמן zu haben bei Meisels, Budapest, Rombach u. 8. (Buchhandlung u. Talis-weberei.)

SZOLID vidéki leány gyermekek mellett, vagy háztartásban elhelyezkedne. Vidéken is. Megkeresések: Telefon 2-30-51 számon, vagy „orth.” jeligén.

ORTH. HÁZTARTÁS vezetésére megbízható asszony vagy leány felvétetik. Varrni tudó előnyben „Bpesti” jelige. NYOLC GIMNÁZIUMBÓL érettségizett, gyors- és gépirásban perfekt úrleány, irodai állást keres. Bővebbet: Weisz féhéreműkészítő, Klauzál-tér 16.

FÉRFIAK, kik kóser háztartásokban be vannak vezetve, napidíjjal felvétetnek, VIII., Kálvária-utca 23.

HÁZVEZETŐNŐI állását változtatná árva leány. Szigorúan vallásos kis csaláchoz ajánlkozik. Ráth Piroška, Püspökladány, Kolozsvári-u. 1.

JÓ családból való, vallásos árva úrleány állást változtatna. Üzletbe, gyermek, esetleg beteg mellé. Háztartásban segédkezik. „Megbízható.”

CSINOS nővérem részére vallásos mes-terembert keresek. Hozománya P 1000. „Mazl” jelige.

HALLATLANUL OLCSON és leggyorsabban kinyomtat bármilyen héber könyvet: Friedmann Béni, héber könyvnyomdája, Miskolc, Széchenyi-utca 77.

KÖZÉPKORU vallásos nő házvezetőnőnek ajánlkozik. Falura is menne. „Perfekt” jeligére Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor. (Válaszbélyeg.)

NÉMET kisasszonyt felvesz két iskolás gyermekhez orth. zsidó családb. Budapest, VII., Kertész-utca 27. II. 15.

ORTH. KÓSER VÁGOTT BAROMFI naponta háromszor friss helyi vágás. Folyó heti árak 1,10 kilónként. Házhoz szállítva 5 fillérrel drágább. Viszont-eladóknak engedmény. Rottmannál, Kispeszt, Üllői-út 126. Tel.: 46—9—17.

**Menórák,
ezüst áruk
gyári áron
Gráner Márton
ezüstművesnél**

Budapest, VII., Dob utca 8 sz.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אללגעמיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42—5—90. Csekk száma: 50.791
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A Chanuka örök tartalmáról

Irtá: Óbudai Freudiger Ábrahám kormányfőtanácsos, a bpesti orth. hitk. elnöke

Miczwass nér chanuko, miczwo chavivó hi ad m'ajd v'czórich hoódóm v'hisohér bah k'dé v'hajdiá hanész ul'hajszif bisvach ho-kél v'hajdojo laj al haniszim seószó lónu...

...D'rocheho darké naj'am, v'chol n'szavaszeho sólajm.

A Rambam, akinek 800 éves születésnapja lesz Erev-peszachkor, hatalmas művének, törvényködexeinek, a *Jod Hachazokó*-nak II. kötetében, az ünnepek (*zmanim*) sorában a Chanuka törvényeit is rendszerezi és a negyedik fejezet végén írja a fenti sorokat, melyeknek tartalma a következő:

— Rendkívül becses előírás a Chanuka-gyertyának gyújtása. Az embernek pontosan kell ügyelni arra, hogy világos kifejezésre juttassa a Chanuka csodáját, dicsőítse l'tent, hálát mondjon neki a csodákért, amit egykoron velünk tett. És ha nincsen neki csak az, amit a közjótékonyaságból kap, akkor kölcsönözzön magának, vagy valami tárgyának eladása útján szerezze a gyújtáshoz való olaj, illetve gyertya árát. Ha nincs neki csak egy kis pénzdarabja és ebből kellene neki a szombati kidűst és a chanukai gyertyát fedezni, akkor előbbreváló a Chanuka-gyertya gyújtása, mert emlékeztet a csodára. De ha arról volna szó, hogy a birtokában levő pénzt, otthona megvilágítására, avagy pedig a Chanuka-gyertya gyújtására használja fel, akkor költse el az otthona megvilágítására, a ház békéje kedvéért, mert a Tóra a békeszerzésre adatott amint monda van: „Az ő útjai a kellemesség útjai és összes ösvényei a béke.”

A nagy mester ezen fejtegetése, nem valami „harber Rambam”, megértése nem igényel nagy szellemi tornát és éleselmét, a fejtegetés alapja a Talmud

(Sabosz 23.), de azért szeretettel kell elmélyedni benne, s gondolkodnunk a kijelentésén és látnunk majd, hogy a tételek elrendezésével is fel akar bennünket világosítani a Chanuka örök tartalmáról. Hisz már azzal is felkelti figyelmünket, hogy rendkívül becses előírásnak mondja a Chanuka-gyertya gyújtását. A kommentátorok szerint ebben a kihangsúlyozásban az a tanítás rejlik, amely kifejezésre jut abban a talmudi mondásban: „Aki a Chanuka- (és sabosz-) gyertya törvényét megtartja, annak Tóratudós gyermekei lesznek” — mert

aki szeretettel elmélyed a Chanuka-gyertyák szemléletében, érezni fogja, hogy az általuk terjesztett és kisugárzott fény, az l'teni örök fényre mutat, a Tórára,

amint meg van írva (*Mislé 6.*): „Ki nér miczwo, v'Szajró ajr — mécs a valóságos cselekedet és a Tóra világosság”. A mai időben is, a Chanuka eseményeiben nem látnak sokan mást, mint egy szabadságharcot, a zsidó történelemnek egyik dicső korszakát, amely azonban mégis csak muló epizódot jelent historiánk évkönyveiben, de amikor a Rambam a Chanuka-gyertyafény szimbólumára helyezi a fősúlyt, akkor egyszerűen az ünnep örök tartalmáról beszél, azt a gondolatot fejezi ki, amit ifjabb kortársa a Ramban juttat kifejezésre a *Behaalajszcho* elején levő Tórákomentárjában, amikor a pusztai szentély felavatása után a szentélyi menóra meggyújtására vonatkozó parancsal kapcsolatban idézi a midrast:

— A szentélyi avatásánál Izrael összes törzseinek főnökei áldozatokat hoztak, de Áron főpap törse nem mutatott be áldozatot, amiért bántódott és ezért l'ten elrendelte, hogy az ő családja gyújtsa meg az örök mécsset;

amivel mintegy azt mondotta neki: „A te nagyságod, g'dülő-d, nagyobb lesz az övékénel. A templom áldozatai megfogának szívnii, azonban a mécsesek, amelyeket te gyújtasz, örökre fognak világítani.”

Ezt a midrast a Ramban a chanukai mécsesekre vonatkoztatja.

A chanukai mécsesek most is, a szentély összeomlása után is, hirdetik a Tóra örök értékét.

Ez az örök érték az egyetemes emberiségnek a kincse, mert a Tóra eszméi: pillérjei az igazi emberi erkölcsnek. A Tóra törvényei, előírásai nevelik az embert az egyetemes emberi erkölcsökre. Ezért hangoztatja a Ramban a Chanuka-mécsesekkel kapcsolatban, hogy a Tóra célja a családi béke és nagyobb távlatban az egész emberiségre kiterjedő harmónia, amint ezt a szentíge mondja: „Útjai kellemesség útjai és ösvényei a békét jelentik”.

A Tóra tanításainak és az egyetemes emberiség erkölcsének hírdetése, talán nem is látszik a mai viszonyok mellett időszerűnek. Az emberiséget megfektette a lemondó, komor pesszimizmus. Idegen és meg nem értett nyelven beszél a kortársakhoz az, aki örök szellemi értékekről, egyetemes emberi értékekről szól. Az emberiség ügye kátyuba jutott, észovi hangulat hatalmasodott el és ez ugyanazt mondatja vele, mint egykor Észovval: „Ime én halálnak indulok ugyanis, mire való nekem az elsőszülöttség” —, lőporos hordón járunk és nem tudjuk mikor robban fel a mostani világ és a robbanás okozta romok között mikor sívít majd a pusztítás démonjának szelleme ördögiesen: „Semmiségek semmisége, minden semmi, az ember csak annyit ér, amennyit eszik és amennyit élvez”. Egyfelől ott van a végtelen nyomor, a szegénység, a ke-

A bécsi orthodoxia különválási mozgalmához

nyértelesség, másfelől a tobzódás, az élvezetek hajhászása, a fényűzés, a viszonyokon felüli életmód. Úgy áll az emberiség, mint ahogy egy orosz író mondotta: „Kiaszott fának korhadó ágán ül egy levegőbe bámoló, bágyadt szemű tehetetlen öreg és erőtlenséggel, beteg tüdővel szívja az üres pipáját”. Ebbe a kétségbeesett kaoszba, ebbe az ijesztő ide-oda hánykolódásba beleszólt a nagy mester, amikor kódexébe ezt írta: „Nem szabad elveszteni a reményt! Még a kenyértelen embernek is, aki rá van szorúva a társadalom együttérzésére és jótékonyására, fel kell lobbantani a mécses lángját”, mert ezek hirdetik I'ten csodás gondviselését, amely egyszer a makkabeusi győzelemben nyilatkozik meg, másszor az egyén sorsának jobbrafordításában. Hiszen a chanukai hálaadó-imát (*al hanisim*) megelőzőleg, áldjuk az I'tent: *al niszechó seb'chol jajm imóni*, csodáért, amelyek mindennap, este, reggel és délben velünk vannak. A mai időben csoda, hogy az ember megélhet és a Chanuka a mennybéli Csodatevőre mutat...

Óriási úr tátong a nagy nyomor, meg a társadalom szociális érzéketlensége között. Ezt az ellentétet csak úgy tudjuk áthidalni, hogy egyéni életünkben az egyszerűséget és az igénytelenséget juttatjuk érvényre. Ezt jelképezi a Rambam abban a tanításában, hogy inkább a *kidüs-borról* kell lemondani, de nem a *Chanuka-gyertya* gyújtásáról...

A talmudi halacha alapköveinek tervszerű rendezésével így ültette el a nagy mester az erkölcsi tanítások gyönyörű virágait és így állítja elének Chanukát, mint a Tóra, az egyetemes emberi erkölcs, az optimizmus és az egyszerűség ünnepét, mint azt az ünnepet, amely alkalmas társadalmunk mai helyzetének megjavítására. Bárcsak kiragyogna a maga pompájában a Chanuka eszméje, és megvalósulna a prófétai szó (Jesájó 60): „*Kümi ajri, ki vo ajrech, uchvajd Hasém olájich zóroch* — kelj fel, világíts, mert elérkezett világosságod és az Örökkévaló dicsősége sugárzik rajtad!”

A magyar orthodoxia vezéregyéniségei: *Frankl Adolf* felsőházi tag, *Kahan-Frankl Samu* országos elnök, az orthodox központi iroda nevében, a budapesti orthodox hitközség képviselőjében pedig *Óbudai Freundiger Ábrahám* elnök köszöntötték a bécsi orthodoxiát, abból az alkalomból, hogy az önálló, a nagy hitközségtől független orth. k'hilló megalkotására nagy akciót indítottak és a kormányhatóságok engedélyét kérték a szeparizálásra. A bécsi orthodox zsidóság eddig is külön tömörült a „*Schiffschul*” keretében, amely templom köré kristályosodtak ki az önálló hitközség összes megnyitkozásai és intézményei. Külön rabbiság intézte eddig is a hívek vallási ügyeit, a *Schiffschul* közönsége csak saját rabbisága felügyelete alatt készült vagy forgalomba hozott rituális cikket fogadott el. A gyermekek vallásos neveléséről saját iskolájuk, talmudtórájuk gondoskodott. Arra is iparkodtak, hogy a talmudtóra növendékeit a jesivák felé irányítsák, a jesiván tanuló szegényebb sorsú ifjakat támogatták, a fiatalok orthodox érzéseinek fokozására különféle ifjúsági egyesületeket létesítettek. A — *nagyobbára magyar származású tagokból álló* — *Schiffschul* azonban eddig még sem volt független hitközség, mert az eddigi osztrák törvény értelmében egységes közigazgatási területen csak egy zsidó hitközség lehet.

Így van ez évtizedek óta. Amíg liberális irányzatú vagy a baloldal felé orientálódó kormányzat volt Ausztriában, nem volt célzerű az eddigi jogállapot megszüntetése vagy megváltoztatása érdekében lépéseket tenni.

A mai osztrák kormányrendszer azonban kiadta a jelszót, hogy a vallás szellemében akarja Ausztriát rekonstruálni.

Így tehát feltehető, hogy a kormányzat az orthodox vallásosság erősebb ki-

domborítását szívesen látja, ha ez egyáltalában nem érinti a kormány politikai törekvéseit és elgondolásait. Hozzá kell fűzni annak a megállapítását is, hogy a szeparizáló mozgalmat most a fiatalok vezetik, akiknek a háború után bekövetkezett események következtében más a mentalitásuk az orthodox intranzigencia tekintetében, mint az öregeknek, akik még a béke idejéből megszokták a mai állapotot. Az ifjúság orthodox harciasságát, ezt tárgyalagos szempontból meg kell állapítani, az Agudához való tartozása, az Aguda eszmekörébe való beleygőkerettségébe nagyban fokozza.

A független orthodoxia érdekében való elszánt megmozdulást szeretettel köszöntötték a magyar orthodoxia vezeterei. Hisz a magyar orthodoxia lényegében véve ilyen harci megmozdulásnak köszönhető független szervezetét, amelyet egykoron gaonjaink megindítottak a vallásosság, a *Sülchon Örűch* szabványainak az egész zsidó életben való érvényesülése érdekében és az csak természetes, hogy a magyar orthodoxia örül, ha máshol is győzedelmeskedik, a céltudatos, következetes orthodoxiának az elve. A magyar orthodoxia vezérfőiainak üdvözlözte erősítse meg a bécsi orthodoxiát szent küzdelmében, adjon lendületet törekvéseinek és vezesse eredményre akarásukat, indítsa sikerre ferdadozásait.

KELENGYE HIMZÖDE
Aszur, plisszé, előnyomda
Sablon készítés
Tanulóleány felvételik.
Adler K., VII., Károly-körút 9. udvarban

A sziámi zsidókról. Az angol lapok az utóbbi időben sokat foglalkoznak a délázsiai Sziámmal, ahová nem tudni mi okból, a hitlerizmus kiterjesztett csápijait. Sziám fővárosában, *Bangkokban* kétszáz zsidó család él, gazdaságilag elég jó körülmények között, javarészből kereskedők. Akik a fővároson kívül, az ország belsejében telepedtek le évtizedekkel, vagy évszázadokkal ezelőtt, jórészt asszimilálódtak: fölszívódtak a sziámi népbe. Neveik azonban fönntartották zsidó emlékezteiket: *Cohén, Lévi, Askanázi, Zarfáti*. A sziámi és kínai leányokkal való összeházasodás nagyon gyakori közöttük. Egyes vallási dogmákat még megtartanak ugyan, de nagyjában véve, kevés kivétellel: a Tóraszidóság számára elveszetteknek tekinthetők.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menórát, arany, ezüst és brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerész, nélni,

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Szreter Mór: A családi szentély menórája

Te vagy az, Izráel leánya, ki hitvesi minőségében a családi szentély menórájának előkelő és nemes szerepét betöltöd. Neked jutott az a fenséges hivatás, hogy szeretettől áthatott szíveddel és erényektől átszított lelkeddel világítsd a családi szentélyben, hogy derűt és fényt áraszszál magad körül a család szent hajlékában. Örökös jókedvvel, gondtalan elkedvedtséggel és sugárzó kedéllyel el kell oszlatnod a családi szentélyre oly gyakran boruló homályt. A szentély tárgyai között a menóra volt a legdíszesebb, a legékeesebb és Magad is dísz és ékessége vagy hajlékodonak, világossága és fénye szentélyednek. A Te öledben lobognak gondtalanul az imbolygó lángocskák, gyümölcsei a családi szentély boldog kötelékének. Szíved öröme, élted reménye ezek az imbolygó lángocskák, kik testedből szívják táplálékukat, lelkedből szellemüket. Te vagy közöttük a törzs és hozzád tapadnak a karocskák, egyik oldalodon négy, másik oldalodon négy, tökéletes mása a chanukai menórának, kiágazó négy-négy karával. Ösidőktől fogva ilyen volt a képe Izráel családi szentélyének, ékes menórájával, imbolygó lángocskáival és öröm, elégedettség övezte körül ezt a ragyogó képet, jólét és szeretet honolt ebben a derűs meleg hajlékban.

Megváltozott azonban az ősi családi szentély képe. Modern elvek, haladó gondolatok árnyai homályosítják Izráel családi szentélyének egykori fényét. Egy rettenetes szörnyeteg nyújtja poplijait a családi szentély menórája felé. Egy egyke néven ismert rágó-féreg rágja le fokozatosan a menóra törzséből kinyuló karokat. Legfeljebb egynek megkegyelmez, mely árván és elhagyatottan törzséhez tapad. *Hova sodródott Izráel leánya, hogy visszautasítod I'ten áldását, hogy beavatkozol a természet rendes folyásába, hogy megfosztod magad, nemed legékesebb hivatásától?* Egy egykarú menóra! Egy törzs egy karral! Láttál már valaha ilyen menórát, Izráel leánya? És ha nem láttál, rajzolj le képzeletedben egyet! Mily

Fenákel Jónás

orth kóser háromfikereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz.
TELEFON: 31-6-73.

Zsir kicsinyben és nagyban, a legjutányosabb árban, vidékre is.
Garantált tiszta és prima ár.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

alaktalan, mily izléstelen egy egykarú menóra! Nézz a chanukai menórára, Izráel leánya! Mily természetesen mutatja a szaporodás menetét. Egy lángocskára imbolyog Chanuka első estéjén, a második estén már két lobogó lángocskára szórja arany sugarait és így folytatódni, míg a nyolcadik estén nyolc sugárzó lángocskára tündöklő képe sugárzik szemünk elé. És a menóra akkor a legszébb, a legtüneményesebb, mikor a fényező lángocskák száma a nyolcat érte el.

Ne próbálj védekezni Izráel leánya a kereseti lehetőségek nehézségével, a megélhetési viszonyok folytonos romlásával, melyek eleve kizárják a számos tagú család fenntartásának lehetőségét. Ellenkezőjéről győződhatsz meg, ha előveszed a *ceeno ür'enó-t* és figyelemmel elolvasod Chanuka történetét, a makkabeusok hősi harcaival. A makkabeusok hősi harc után visszahódítva a szentélyt, csak egy, a főpap pecsétjével ellátott kis korszó olajat találtak, mely a lobogó lángocskák legfeljebb egy napra való szükségletét fedezhette és — csodák csodája — ez a kis korszó olaj nyolc napig táplálta az imbolygó lángocskákat. Nem a te hivatásod Izráel leánya, arányt keresni a kereseti lehetőségek és a családtagok száma között! Bíz ezt a Mindenhatóra, ki minden teremtményéről gondoskodik és a családtagok szaporodása arányában egy-egy adaggal növeszti a kereset mérvét! Mérték nélkül szedték az égből hulló mannákat a sivatagban vándorló Izráel fiai és otthon lemérve, minden családtag számára csupán *egy ajmer* jutott, akár többet, akár kevesebbet szedett. Eklátans bizonyítéka annak, hogy nem az emberek törekvése, hanem I'ten gondoskodása osztja széjjel a fenntartáshoz szükséges táplálékot.

Gondoltál-e Izráel leánya arra, hogy modern elveid mily végzetes pusztítást jelenthetnek a népek között amúgyis számra legkisebb Izráelre? Egy-egy generáció alatt Izráel jelenlegi lélekszáma a felére csökkenne, lévén az egyke következménye, hogy kettő kiválik az élők sorából és helyettük egy marad vissza. *Ez nem jelent kevesebbet, mint az a végzetes eredmény, hogy Izráel jelenlegi húszmilliói száma, egy generáció alatt tízmillióra, két generáció alatt ötmillióra és így folytatódni tíz generáció után húszezerre csökkenne.* Húszmillióból tíz generáció alatt húszezer! Vállalod-e Izráel leánya a felelősséget ezért a végzetes pusztításért, mely veszélyes játékod következményeként Izráelt fe-

nyegeti? És még szomorúbb az a tény, hogy-Te vagy az, Izráel leánya, aki ezt a veszélyes, elítélendő cselekményt a legerősebben kultiválad. Míg 1920-1930. években országunk lakosságának lélekszáma 8.7 százalékkal növekedett, addig a mi felekezetiünk lélekszáma 0.8 százalékkal csökkent, tehát a mi felekezetiünkben pusztít a legerősebben ez a veszedelmes járvány. *Kitől tanulad ezt Izráel leánya?* Talán Lea ösnyádtól, ki tombolt örömeiben, hogy ő hozta világra Izráel hat törzsét? Talán Ráchel ösnyádtól, ki meddőségében halottnak tekintette magát? Talán ösnyádtól Egyiptomban, kik a bevándorolt hetven lelket, két évszázad alatt, három millióra szaporították?

Tudod-e Izráel leánya, hogy a kereseti lehetőségek folytonos leromlása, a megélhetési gondok fokozatos növekedése, Izráel régebbi jólétének feltűnő csökkenése, mind-mind következményei ennek a veszedelmesen térhódító egyke járványnak?! A világot megváltó Messiást mindenki nehezen várja. Bölcsseink szerint két tényező bekövetkezésétől függ Messias eljövetele. „*Messias nem jön addig, míg az égből levő lelkek készlete el nem fogy*” — mondják bölcsseink egyik helyen. „*Messias nem jön addig, míg az erszényből az utolsó fillér el nem fogy*” — mondják bölcsseink másik helyen. Ha te, Izráel leánya, egyke-elveddel, megakadályozod a lelkek fogyását, önként következik, hogy csak a másik tényező, az utolsó fillér eltűnése, segítheti elő Messias eljövételét. Te, Izráel leánya, vagy tehát közvetlen oka a mai nyomornak, a gondterhes létnek, az ádáz kenyérharcnak, mert vagy a lelkeknek, vagy a filléreknek kell fogyóniok.

Térj vissza Izráel leánya ösnyáid elvéhez, ösnyáid meggyőződéséhez! Családi szentélyedben öltsd ismét magadra az igazi menóra alakját, lobogó számos lángocskáival. És a lelkek fogyása arányában, szaporodni fognak a fillérek. Jólét, öröm és boldogság fog ismét honolni hajlékodon és világtani fogsz ismét lángocskáiddal, mint régen.

Fantasztikus terv egy világrabbiság körül

Ily című nov. 23-i cikkünkre tiszteletreméltó helyről alábbi replikát kaptuk, melynek a fejtegetés érdekességére való tekintettel készséggel adunk helyet, anélkül, hogy multkorai véleményünket megváltoztatnók.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

B. lapjának nov. 23-i számában fenti cím alatt cikk jelent meg Grunwald volt bécsi rabbinak agitációjáról, melyet egy központi jeruzsálemi rabbinátus érdekében folytatt. A cikk, amint a címe is mutatja, fantasztikusnak minősíti Grunwald dr. próbálkozásait és a 16. századbeli szemichó- és szanhedrin-helyreállítási kísérleteket hozza fel ellene intő példaként. Ami akkor Bé Ráv-nak, egy hasonlíthatatlanul egységesebb zsidóságon belül nem sikerült, bizonyára nem fog sikerülni ma, amikor csak magában Palesztinában — Ben-Gavriel cionista publicista, nemrégiben statisztikát készített róla — 26 zsidó párt és pártocská marakodik egymással.

B. lapjának cikkét lefordítottam Grunwald rabbi számára és a következőkben megpróbálom összefoglalni, amit válaszképpen közölt velem. Biztosra veszem, hogy érdekelni fogja b. lapja olvasókörzönését, hiszen tisztázza a problémát és megfelelő világításba helyezi Grunwald rabbinak mindenképpen fölöttébb érdekes tervét:

— Egy pillanatig sem gondoltam a szanhedrin helyreállítására, sőt arra sem, hogy halachikus ügyekkel ruházzam fel a jeruzsálemi világrabbinátust, amelynek létesítéséért küzdök. Hogy így cselekedtem éppen abból az okból történt, amit a Zsidó Ujság hoz fel félreértésből a tervem ellen. Ismerem a zsidóság történetét, a szemichó kérdésével, 14. századbeli bécsi vonatkozásaiban — rabbi Meir ben Bóruich halévi életrajzát bogozgatva — speciálisan is foglalkoztam. Tehát jól tudom, hogyha ilyen teendőket viszek be a központi rabbinátus ügykörébe, úgy nem az egységet kovácsolom meg, hanem csak újabb párttal tetézem a zsidó pártok számát. Hogy mennyire távol áll tőlem a szanhedrin-terv, ezt többek között az is bizonyítja, hogy ez év nyarán úgy a palesztinai héber sajtóban, mint pedig a „Der Morgen” című előkelő német-zsidó folyóiratban cikkek jelentek meg erről a tervről és én hírlapi agitációm, me-

lyet a magam elgondolása mellett folytattam egyetlen sorral sem hivatkoztam ezekre a cikkekre. Mert semmi közösségem velük.

— Az én elképzelésem ugyanis egyes-egyedül a következő teendőkre szorítja össze a jeruzsálemi központi rabbinátus ügykörét: 1. Az összsidóság reprezentálása. 2. Apológiái munka. 3. A rabbikar megvédése. 4. A palesztinai építő munkán belül a vallási elvek érvényesítése. Szanhedrin és szemichó ezeknek a teendőknek ellátásához semmiesetre sem szükséges.

— Nyilvánvaló viszont, hogy a fenti teendőknek elvégzése egy hivatott szerv részéről égetően fontos. Ma nincs fórum, mely meghatározza, ki zsidó és ki tette magát erkölcsi vétkeivel méltatlanná arra, hogy zsidóként szerepeljen. A régi időkben a chérem állott e céltől a rabbikar rendelkezésére, ma sajnos szabad préda a zsidó név. Ennek az álláspontnak közérdekből mielőbb véget kell vetni. Az is

tarthatatlan, hogy megbízás nélküli szervezetek az összsidóság nevében nyilatkozzanak,

állást foglaljanak. Erre csak a jeruzsálemi szervezet lenne jogosítva, lévén a világ valamennyi rabbiszervezetének választott központja. Ezzel elejét vennék a felelőtlen kijelentések veszedelmének. Lehetetlen állapot továbbá, hogy amikor támadások jelennek meg a zsidóság ellen, egyesek felkészültségére legyünk ráutalva, ha ki akarjuk védeni azokat. Intő példa a „Cion bölcseinek jegyzőkönyve”, mely milliók lelket fertőzte meg, temérdek zsidónak egészségébe, vagyonába került az általa felidézett antiszemita kielengések révén, míg végre nagy idők multán a zsidó világnak egy zugában utólag és nagykesőre felvették a harcot ellene. Bizvást más helyzet alakulna ki, ha hivatásszerűen és megszervezetten, a zsidó tudományos erőket összesítve, egy központi szerv kísérné állandó és éber figyelemmel a zsidó-ellenes megnyilatkozásokat és azonnal megadná a választ, idejekorán elvégezné a felvilágosító munkáját. Védelemre szorul a rabbikar tekintélye. Ha rabbit ma sérelem ér, nincs hová forduljon bajával a zsidóságon belül, nincs fórum, melyben támaszra tállhatna. Itt van például közeleső példaként az osztrák rabbikar, melyet az 1890

évből származó kultusztörvény: „Gemelindebediensteter”-nek minősít. Chitül hasámet kövessen el a rabbi, ha jogain, amelyek vallási jogok, a legtöbbször csorba esik és állami hatóságokat hívjon fel döntésre?! (Vagy tőrjön és engedje, hogy létének anyagi alapjai és sokszor az egészsége is rámenjen erre a kényszerű tőrésre? Evidens, hogy más lenne a helyzet, ha egy centrális szerv állana a rabbi mögött és megvédené a jogos érdekeit és tekintélyét, amikor támadás éri. Bajok vannak a rabbítitulus körül is. Gyakori, hogy hivatlanok és méltatlanok használják, sőt visszaélnék vele. Bécsi példát hamarjában: Nem nevezte-e magát a rég kikeresztelkedett és misszionárius zsidókáromló Biermann évtizedeken át rabbinak? És nem akadt testület, mely illetékesen eltiltsa őt! A palesztinai építő munka zsidó szellemű befolyásolásának szükségességéről pedig igazán nem kell sokat beszélni a „Zsidó Ujság” olvasóinak. Kézenfekvő, hogy ahogyan a nyelvi kaószban, a vallástalanság túltengésében és az ez által felidézett összevisszaságban is: a legmegfelelőbbben egy szerv tudna rendet termeni. Egyesek foggyatékos ereje nem bírja eredményesen ezt a harcot.

— Az orthodoxiának, amelyet a Zsidó Ujság is képvisel, nincs semmi oka rá, hogy idegenkedéssel fogadja a tervemet, melynek értékét dr. Carlebach altonai orthodox főrabbi rögtön az első cikkemnek megjelenése után felismerte. Hiszen az a szándékom, hogy az orthodoxia vézessen ebben a szervezetben. Ebbeli elgondolásomat vulgárisan így fejezhetem ki: A liberális zsidó is ehét kósert. Viszont az orth. zsidó rem ehét tréfót. A mi esetünkre alkalmazva: Amit a világrabbiság orthodox vezetősége határoz, megfelelő lehet a liberális elemek számára is, akik jóakarattal, akik Sülichon Óriuch alapján akarnak megértést teremteni testvéreikkel, akik elfogadják azt a szervezet alapjául. Majorizálás, lelkiismereti kényszer lehetetlen lenne ebben a szervezetben, amelynek egyébként csak a kereteit óhajtottam megjelölni, s melynek kidolgozását részleteiben is kartársaimra bízom, akiket ezen az úton is kérek, fejtsék ki felfogásukat a jeruzsálemi központi rabbinátusról, amely feltétlen szükségesség és amelynek ennek folytán létre is kell jönnie mihamarabb. X. Y.

Modern szépségápolás

Pollák Sarolta

Díjtalan tanácsadás. (Kérjen prospektust)

Végleges villanyos szőrtele-
nítés, szemölcsirtás, kvarc.

kozmetikai intézete, Andrassy-ut 32. 1. em. „MIRACLE” szőrte-
lenítő, „MIRACLE” szépségápolószerek. 25 éves működés.

Az unifikációs elszólásról

Mult számunkban, röviden említést tettünk arról, hogy dr. Glücksthal Samu felsőházi tag, a Pesti Izr. Hitközség mult heti közvacsoráján az orthodox-neológ unifikációt is hirdette. Ugyanis a pest-budai hitközségi unifikáció előnyeinek kidomborítása után rátért arra:

„milyen fontos volna, hogy a hazai egyetemes zsidóság, tehát az orthodoxok is „egységes közjogi keretbe” foglaltassanak össze”...

Ennek az egységes közjogi állapotnak hiánya miatt — mondotta — nem nyerjük el az autonómiát. Hangoztatta, hogy itt egyáltalában nincs szó az orthodox ritus tangálásáról, sem a vallásos ügyekbe való beleszólásról.

Bárha a szónok nagyszerű diplomáciával és a tőle megszokott nyugodt előkelőséggel adta elő mondanivalóját, a hallgatók is — amint informátorunk mondja — kifejezést adtak egymás között annak az érzésüknek, hogy a

pest-budai unifikáció után következik az orthodox-neológ unifikáció (!) Hogy a szónok határozottan kihangsúlyozta a ritusbeli különbségek indifferens voltát, ez bizonyára csak azt bizonyítja, hogy talán nem emlékszik rá (mert akkor még nem foglalkozott zsidó ügyekkel), hogy vagy harmincöt évvel ezelőtt az akkori neológ iroda vezetője „fehér lapot” ajánlott fel az orthodoxiának, amit a *Sévet Szajfer*, a megdicsőült pozsonyi főrabbi visszautasított. Tudvalevőleg, a mai

orth.-neológ békének az előfeltétele: az egységesítés jelszavának a mellőzése.

Ezért végtelenül csodálkozunk Glücksthal Samun, aki a Pesti Izr. Hitközség elnökhelyettese, hogy ily kijelentést megkockáztatott, amely alkalmas által amugyis veszélyeztetett — orth.-neológ harmóniát teljesen labilissá tegye. *Chachomim, hizoháru b'divrechem*...

Már B'né Brak-ban is...

Irta: Alexander Vilmos, Jeruzsálem

Jeruzsálem, Chanuka 1. napja. Tel-Aviv és Peszach-Tikva közt egy kies dombon gyönyörű ligetekkel körülvéve fekszik a 10 évvel ezelőtt alapított B'né Brak község, ezen felüli lakossal. 1500 dunam föld, jobbára narancs-ültetvények vannak a határban. Lakosai kizárólag vallásos zsidók, többnyire Magyarországból és Szlovákiából telepedtek ide. Szabad idejükben, esténként és szombaton előadásokat tartanak gemórebán. Eddig még sikerült megóvni szigorú vallásos jellegüket. Mintakolóniának van elismerve, minden tekintetben, gyönyörű kilátás nyílik B'né-Brakból a körülötte levő narancsosokra. Nehezen távozik el onnan az odaérkező turista, annyira lebilincseli az azurkék ég, a zöld narancsosok fölött.

Mult hét szombatján déli 12—1 óra között egy kis autó átment B'né-Brak utcáján az új *Zichron-Mayer* kolónia felé. Amidőn ezt az ottaniak észre vették, a kolónia őrséget állítottak, hogy megfigyeljék; ha visszajön ne engedjék át. Nem kellett soká várni, a kis autó visszaérkezett, a zsidók megállították és felvilágosították a zsidó utast, hogy B'né-Brak vallásos község létre nem tőrheti meg, hogy utcáján szombaton autó közlekedjék. Az utas leszállt és egyenesen Peszach-Tikvába ment,

ahonnan nemsokára egy nagy, rendőrökkel megrakott autón visszaérkezett. A zsidó rendőrök egyike a zsidók jelenlétében szivarra gyújtott és ezen arroganciával még jobban felbőszítette az összegyűlt közönséget.

Parázs verekedés támadt a község és rendőrök között,

a kis autó gyözött, átrobogott a vallásos község utcáján. Ezután a rendőrök nagy nehezen összefogdostak 6 embert, köztük egy öreg zsidót is, autóra tették őket és a szokásos módon elvitték, a rendőrségre őrizetbe. Nagyon nehéz dolguk volt, míg az öregot az autóra tették. A szombat miatt semmiképp nem akart autón menni. A 6 letartóztatottat 150 font jótállás mellett szabadon bo-

STEINER G. JÓZSEF

מוכר ספרים
Budapest, Kazinczy-ucca 36 sz.

csátották. A „Doár-Hajom” szerint a „Chasidé B'né-Brak” a rendőröket „makajsz réczach-chal sujtották, és a rendőrök az összegyűlt tömeg „biis” (pfuj) kiáltásai által kísérve vonultak el...

Pozsonyi levél

Hitközségünk választásokra készül. Két párt küzd egymással: az eddigi kitűnően bevált elnökkel *Pappenheim Isidorral* szemben az ellenpárt *Gestetner Albert* bankigazgató nevét írta zászlajára. A választás Chanuka utolsó napján lesz megejtve. (Ugyanaznap lesznek Érsekújvárt is a hitközségi választások)

A jesiva Chanuka első napján megkapó szijum-ünnepélyt rendezett, *Schreiber Samuel rabbi tízéves müködési jubileumával egybekapcsolva*. Grosz D. (Gyömör) üdvözlő beszéde és a díszoklevél átadása után a jubiláns meghiátva köszöni meg az ovációt, majd *Gitin*-re kitűnő *hadron*-t moncött. Most *Schreiber Akiba* főrabbi emelkedik szólásra: Köszöni a megjelenteknek, az ezen 128 év óta fennálló Tóraitézet iránti érdeklődés ily szép megnyilatkozását. *Egy kis korszó olaj maradt meg, úgymond, a főpap pecsétjével ellátva.* Ez a kis korszó olaj a jesiva, a *Chasam Szajfer* alapítványa, amely ma is bevilágítja az orthodoxia horizontját. A főrabbi beszédét telkes *jechi* ováció követte. Ezután még beszéltek: *Neuhaus S.* a jesivavezetőség nevében, *Strasser S.* jesivaelőadó, *Haberfeld Dávid* a volt tanítványok, *Kohn Vilmos* a hitk. nevében, majd *Kohn B.* (Vásárosnamény), *Gewürz (Tét)* növényékek halachát mondtak. A *Fettmann L.* jesivagondnok kitűnő rendezésében lefolyt ünnepélyen megjelent a hitközség vezetősége *Pappenheim* elnökkel az élén, az összes egyletek képviselve voltak, ott volt továbbá: *Strasser* vágsellyei és *Seidl* galantai (I.) főrabbi is.

Igmándi A VILÁG LEGJOBB KESERÜVIZE

AKINEK csak egyszer, vagy kétszer van szüksége ezen keserű-
vizre, kérje minden elárusítóhelyen határozottan a

KIS ÜVEG Schmidthauer-féle IGMÁNDI KESERÜVIZET!

Kitűnően bevált 3 1/2 decis töltes, mely két-háromszori használatra teljesen elegendő

Jutányosabb voltánál fogva pedig mindenkinek könnyen hozzáférhető.

Igmándiból nem kell pohárszáma inni, negyed, vagy fél pohárral elég szokott lenni.

A Chanuka csodája

Ez történt: „En, Antióchus Epifanesz, a görög birodalom királya, Egyiptom, Szíria, Palesztina, Perzsia, Média Ura és parancsolója elrendelem, hogy összes birodalmaimban egy vallás és egy törvény legyen. En, aki Zeusz és a többi istenek leszármazottja vagyok, kívülök és kívülem más istent nem tűrök, csakis ezekhez lehet fohászolni, áldozatokat és adományokat bemutatni. Aki ennek elenszegül kőpadra vonatik és kivégeztetik.”

A népek pedig behódoltak. Elsőnek a szamaritanusok, megtagadva az Egyi'tent, Tórát, a judeabeliekkel való minden közösséget. És sokan behódoltak Judeából is. Akik a jólétben duskálódva, életcéljukat csakis testi képben és léha örömeiben lelték, napjait és éjszakáikat játékokban töltötték el gimnasztikával, meztelen tornaversenyekkel. Akik kínos operációkat is tettek, csak hogy az Ábrahámzövetség jele eltűnjön. Hozzászegődtek a hatalomhoz, ahonnan vagyon és hatalom sugárzott feléjük. A látható istennel meg lehet alkudni, jó üzleteket is lehet velük csinálni, ha embertársaik bőrében is; amit a Láthatatlan I'ten nem tűr, lévén Ő: igazság és szeretet mindenki-vel szemben egyformán. És Jeruzsálemben, a Szentek Szentélyébe az Erkölcsezmé helyébe Zeusz képe került, a pogány erkölcselenségben tobzódó görög hatalom járta fékevesztett orgiáit... Az erkölcseszmét azonban semmiféle hatalom sem semmisítheti meg. Letiporhatja ideig-óráig, de soha le nem győzheti. A borzalom három esztendeje telt el, amikor Matiszjöhűt, a főpapi rendből, annak chasmonaeusi nemzetségéből, a Tóraeszmé agg lovagját szólítja fel Antióchusz király küldöttje, hogy Zeusz oltárán áldozzon, aminek ellenében majd pénz és hatalom léssen osztályrésze. A dilemma egyszerű: egyfelől az öröme kincsesháza, másfelől kínos halál. Matiszjöhű

azonban nem akart kalkulálni, az engedelmességet megtagadta. De akadt helyébe másvalaki, aki akart kalkulálni, az oltárhoz lép, hogy Zeusznak áldozzon. Ezúttal rosszul számított. Matiszjöhű kardot ránt. A zsidó áruló és Appeles, kíséretével együtt Zeusz oltára előtt lelik halálukat.

A görög ravaszág ördögi tervet eszel ki. Szombatra teszi az ütközetet. A hitűek visszaborzadnak. És ezer hívő válik mártírrá. Matiszjöhű felzokog: ha mindnyájan így cselekszünk, úgy megszűnik a zsidóság és vele a szombat is. A Tóra igéi azért adattak, hogy benne és vele a zsidóság éljen, nem pedig, hogy megsemmisüljön (vocháj bohem v'laj-s'jóműsz bohem). És melléje állt több szentéletű férfiú is és szombati napon kivont karddal vonultak az ellenség elé. A szombati ütközetet alig száz hős, öldöklő szerszámok helyett: a hit, honszeretet és lelkesedés fegyvereivel vitte győzelemre az ellenség ezreivel szemben. Mert a Láthatatlan I'ten ezt is így találta jónak.

Az agg főpap elérte a legszebbet, amit egy erkölcseszmé harcosa elérhetett, legyőzte a gonoszt. Ő, az aggastyán, az ifjúi hévtől duzzadó fiaival együtt. Akiknek lelke a Láthatatlan I'ten hitében lelkendezett, szívük a hit megmentéséért dobbant és tekintetükben a Tórában élni akaró zsidóság minden akarása fénylett. Az aggastyán boldogan hűnyta le szemét.

És jöttek a Makkabeusok: Simeon a bölcs, Juda a féltetlen, Jonathan a tántoríthatatlan, Jochanan az önfeláldozó és Eleázár a vakmerő. Matiszjöhű fiai ök, hitben, bátorságban és jellemében felülmulhatatlanok. És csatlakoztak hozzájuk, kikben erre fogékonyság volt. Mindössze háromszázan. De nékiük ez is elég volt. Fegyvert pedig majd az ellenségtől szereznek. És szereztek fegyvereket, sok-sok ezret. Aranyat is, bíbort is, rengeteg kincseket. Antióchusz pedig egymásután

küldi vezéreit és seregeit: Appolonius, Szeron, Liziasz, Georgiász, Nikanor haditudományokban jártas, sok győzelem-től ittas hadvezérek vezérlete alatt 10, 20, 40, majd 60.000-et is meghaladó minden katonai felszerelésekben bővelkedő seregekkel. Juda, a Makkábi pedig seregszemlét tart: lehetnek vagy háromezren. Akikhez pedig a Tóra előírása értelmében imígyen szól: „Ha ki közületek arájával most esküdt meg, menjen haza, nehogy özvegyvé váljon; ha ki szőlőjét most ültet, gondolja azt, nehogy más szüreteljen; ha ki gyengeszívű és félénk, menjen haza, nehogy másokat elcsüggyessen.” A Makkabeusi Juda győzött. A Láthatatlan I'ten oltárán meggyúltak a menóra lángjai, hogy örök időkre kisugározzák az Erkölcsezmének kiolthatatlan fényét...

S e napokban újból kígyúlnak a chanukamécsek lángjai. Szétszórtan az egész világon, ahol zsidók laknak. A Makkabeus vitézek, akiknek csontjai a csatateret földjének méhében porladoznak, látják ma, hogy fénylenek a menóra lángjai, amelyeket ők gyújtottak fel 2100 évvel ezelőtt... P. S.

Ahol a kóser baromfi-árusítás életveszélyes

Az amerikai rabbik szövetsége a ritualitás terén elharapódzott rettenetes állapotokra tekintettel: kasztruszibizottságot alakított, amely először tilalom alá helyezte a kasztruszbélyeggel el nem látott árút. New-Yorkban 132 zsidó baromfikereskedő volt és azok közül 72 kötelezte is magát a rabbifeliglyelet elfogadására és arra, hogy zsidó vevőknek csak rituálisra bélyegezett baromfit adnak el. Ez az intézkedés Bronxban, New-Yorknak legfőképpen zsidók által lakott részében, az ottani 700 mézáros között ellenmozgalmat váltott ki, valószínűleg féltek, hogy most ők következnek soron és nem adhatnak el derűre-borúra taglózott húst rituális gyanánt.

A bronxi mézárosok elhatározták a bojkottot a kóser cédulákkal el látott baromfi ellen!

Közben azonban a hatóság részéről is megindult a mozgalom a zűgmetzők ellen, akik saját számlájukra tartanak fenn zűg-vágódákat, és felszólították őket, hogy rendeljék alá magukat a rabbisági felügyeletnek. Ügylátszik, a mézárosok bojkottmozgalmával függ össze, hogy egy bérházban megrohantak három zsidó baromfikereskedőt és kettőt egyonlítottak, a harmadik pedig súlyosan megsebesült. Ez a gangster-eljárás természetesen rendkívül nagy mebotránkozást keltett.

Svájc elnöke nyilatkozik a „Zsidó Ujság” munkatársának

Genf, december. A „Cion Bölcsői jegyzőkönyvének” tárgyalása folytán a svájci zsidóság az egész civilizált világ érdeklődésének középpontjába került. A svájci sajtó állandóan felszínen tartja a kérdést és különböző értekes nyilatkozatok jelennek meg a lapokban. Érdemesnek tartottam felkeresni Motta urat, Svájc elnökét, aki nagyon kedvesen fogadott és készséggel állt rendelkezésemre:

— Büszke vagyok, hogy ezen nagyfotossággal bíró tárgyalás nálunk lesz lefolytatva, mert dicsőségére válik majd hazámnak, hogy az igazság világossága innen fog a világba kisugározni. Minden józan ember megvetéssel gondol arra: mily ocsmány eszközökkel igyekeznek, fajgyűlölettel elvakítva egyesek konkolyt hirtelni, békés emberek ellen. Hazámban a zsidó polgárok a legnagyobb megbecsülésben részesülnek. Vannak ugyan itt is, mint mindenhol, felelőtlen elemek, mi azonban a legerélyesebben járunk el az ilyen esetekben, és alig néhány hete, hogy a zürichi törvényeszk szigorú büntetést mért egy antiszemita vezérre.

Megemlítem, hogy Magyarországon is nagyon szigorúan büntetik a felekezettel elleni izgatást, mire ő nevetve mondja:

— Hát az csak természetes, hogy egy ország, melynek miniszterelnöke olyan kiváló ember, mint Gömbös Gyula, csakis elítélheti az antiszemitizmust. A miniszterelnök, aki a háborúban, mint magasrangú katonatiszt együtt harcolt a zsidó katonákkal, szemtől-szembe tapasztalhatta a zsidónak hazájához való törhetetlen hűségét.

Majd az előbbi témára áttérve, folytatja:

— A zsidógyűlölet a tehetetlenség gyalázatos spanyolfala. E mögé igyekeznek éretlen államférfiak, korunk minden torzszüleményét bujtatni. Nálunk nincs talaja az ilyen üzelmeknek. És ellene voltam annak is, hogy a szovjet a Népszövetségbe felvétessék. Azt mondtam ugyanis, hogy egy ország, amely az élő I'ten ellen is hadat üzen, nem tárgyalhat leszerelésről. Hogy tiltakozásom nem

ment keresztül, az mindenesetre jellemző körülmény, de nem idetartozik. A leszerelés és a béke szent eszméje csak akkor fog megvalósulni, ha a béke: vallás- és fajkülönbség nélkül fog mindenütt tért hódítani.

Befejezésül még a következőket mondta:

— Bizom, hogy a világ rövidesen kénytelen lesz belátni, hogy csak a békés együttműködés az egyedül klvezető

abból a betegségből, amely alatt a mai emberiség szenved.

Az elnök eme utolsó mondatát valóságos messiási idők ihletével eltelten mondta, amely időkről *Jesájó* próféta egyik víziójában, tudvalevőleg úgy emlékezik meg, hogy: *majdan együtt lakozik a farkas a bárányal... az oroszlan pedig békésen megfér a gödlyével...*

Berkovits Zoltán

Belefáradtunk a gyűlölködésbe — mondja a porosz miniszterelnök

Berlin, dec. 3. Göring porosz miniszterelnök beszédét mondott, a téli segítőszolgálat érdekében és a következőket jelentette ki: — Azt mondják, hogy ez a tél próbaköve lesz a nemzeti szocializmusnak. Kijelentjük, hogy a futamot meg fogjuk nyerni és meglesznek az idegeink arra is, hogy ezt a telet eredménytelenség nélkül megküzdjük. Majd így folytatta:

Békét akarunk belüli. Belefáradtunk a veszekedésbe és a gyűlölködésbe. Tudjuk, hogy csak az a nép érheti el a végső nagy célt, amely valamennyi erőit kihozza magából.

Vajha az I'teni segítségre predesztinált Chanuka-napokban elhangzott szép teória mielőbb prakszissá válna és megszűnnék a német zsidóságnak egy szomorú fejtegete!

A vitéz tábornok az erőszak ellen Londonban Reading Marquis neje elnökletével jótékony célú teaestély volt, a Németországból kiűzött nők és gyermekek támogatására. 4800 font jött össze. A szónokok között nagy feltűnést keltett Smuts generális, aki a búroknak a vezére volt Dél-Afrikában Anglia ellen, majd a

búrok leveretése után délafrikai miniszterelnök, jelenleg is miniszter. Ez a következőt mondotta beszédében:

— A zsidóknak egykoron nagy hívatásuk volt a világon, de most is nagy missziójuk van. A zsidóság még most is résztvesz a világ életében és hozzájárul a gazdagításhoz. A zsidó próféták öröksége az a tanítás, hogy a mi világunk ne az erőszak, hanem az igazság világa legyen. Megdöbbenő, hogy a szeretetnek és jóságnak eme üdv-üzeneete éppen attól a néptől van megtagadva, amely valójában először hirdette ezt. Az erőszak filozófiája uralkodik, a gondolat szabadság megfojtása új kultuszá emelkedett. A német zsidók nagy szolgálatot tettek az országnak, Németország zsidósága a zsidóság virága volt, ezt a virágot letépték.

Egy fura egyesület Németországban a megkeresztelést tudvalevőleg nem tekintik „fajtisztító” eszköznek és azért az üldözött kikerestelkedettek, továbbá azok, akiknek apjuk, vagy nagyapjuk zsidó volt, összeálltak és megalakították a következő egyesületet: „Reichsbund nicht-arischer und nicht rein-arischer Christen”. Az elnök egy igazán nem fajnémet nevet viselő férfiú: Katz úr. Ez a multkor kijelentette, hogy Németországban a lakosság tízedrészre, körülbelül 5-6 millió, zsidó-keverék. Ez természetesen nem tett az árjának és megkezdődött a statisztikai vita. Az árják azt állítják, hogy legfeljebb fél millióra rúg a zsidó leszármazottak száma.

A pápai orth. izr. hitközség maceszsütő házát kedvező feltételek mellett bérbe óhajtja adni oly vállalkozónak, aki azt a mai kornak megfelelő laskasütődévé átalakítaná. Vállalkozók forduljanak az elnökséghez.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. --- Telefon: 4-23-65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király uca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Új tízparancsolat...

Ismert midrasi elbeszélés, hogy I'ten a kinyilatkoztatás előtt felajánlotta a Tórárt a népeknek, de azok nem akarták elfogadni. Eljött Észov fiaihoz és felszólította őket a Tízparancsolat elfogadására, de amikor megtudták, hogy ebben az is van benne: „Ne gyilkolj”, visszautasították a tanítást. Az Örökkévaló elment Jismoél és felajánlotta a Tórárt, de amikor Jismoél fiai meghallották, hogy a ki-

nyilatkoztatás eltöltötte a lopást, akkor kijelentették, hogy ennek betartása számukra lehetetlen. Ez a midras jut eszünkbe, amikor olvassuk, hogy Németországban egy Hauer nevű professzor, az úgynevezett német hitmozgalomnak vezetője (Glaubensbewegung) új tízparancsolatot adott ki, amely szól a szülők tiszteletéről, stb. Csak egy hiányzik belőle: „Ne ölj”. Igazi Észov-ra valló gondolkodás.

A Szentföld körül

Görögország nem enged be zsidókat
Érdekes és egyszerűs mind lehangoló küzdelem folyik a palesztinai bevándorlás tekintetében a nagy Anglia és a hazát kereső kis zsidó csoportok között. Anglia elzárja a kapukat, de a Lengyelországból, Németországból özönlő tömegek meg akarják kerülni az angol tiltalmat és ott szívárognak be, ahol az angol rendőrség nem is sejtí. Természetesen Angliának nagyobb hatalmi eszközök állanak rendelkezésére a bevándorlás megakadályozására, hiszen a hatalmas gyarmatbirodalom csápjai mindenhová nyulnak, ahonnan az út Palesztina felé vezet. Ennek a szomorú ténynek két megnyilatkozásáról adnak hírt a külföldi lapok. Az egyik Görögországból jön, a másik Jemenből, a messze Délarábiából. — A görögországi eset, amint ezt a legelőkelőbb prágai napilap elmondja, a következő: Évek hosszú sora óta utazik a Balkánon egy világcég megbízottja, aki teljesen járatos az összes külföldi utazások kellekiben. A multkor Adomeniu görög határállomásra érkezett, az ügyeletes vámtisztviselő az összes iratokat rendben találta; mivelhogy az útlevelel a vallás nem volt feltüntetve, megkérdezte erre vonatkozólag és amikor megtudta, hogy zsidó, megtagadta a beutazási engedélyt, amidőn pedig a kereskedelmi képviselő, igazsága tudatában a legerélyesebben fellépett, akkor a tisztviselő el-

mondta neki, hogy a palesztinai kormányval való tárgyalás eredménye gyanánt csak az athéni külügyminisztérium rendelkezése alapján engednek be zsidókat, mert az illegitim zsidóbevándorlás útja Görögországon keresztül vezet.

A jemeni zsidók sorsa

Sokkal megrendítőbb a jemeni eset. Ott évtizedek óta a helyzet tarthatatlan, az uralkodó imám, a zsidó rabszolgáinak eltöltötte a palesztinai bevándorlást és elrendelte, hogy az árván maradt zsidó gyermekeket az izlam vallásában kell nevelni. Ennek következtében az árvákat hozzátartozók kicsempészik az országból és gyakran nagy viszontagságok és életveszély közepette, több napi sivatagi vándorlás után átmertik a legközelebbi angol fennhatóság alatt álló kikötőbe: Adembe, ahol megvárják vagy azt, hogy palesztinai rokonai küldenek nekik bevándorlási certifikátumot, vagy azt, hogy sikerül nekik valamiképpen illegitim úton bejutni Palesztinába. Eddig ez volt a helyzet. Most azonban az adeni rendőrség az indiai alkirály rendelete következtében kiutasította az Adembe menekülteket és vissza akarja toloncolni őket Jemenbe — a biztos halálba. Ez az eljárás természetesen a legnagyobb megbotránkozást váltotta ki az összes emberségesen érző körök előtt az egész világon és így remélhető, hogy ezt a kegyetlen intézkedést nem fogják végrehajtani.

Szellemességek . . .

Egy külföldi reform-templomban történt: Jajmkipür kimenetelek a n'ilo-ima után. Mielőtt a közönség elhagyta volna a templomot, a gondnok az asztalra csapott és kihírdette, hogy mikor lesz a legközelebbi Kol-Nidre. Az előjáróság egy része megütközve hallgatta a gondnok bejelentését.

— Mi jut Önnek eszébe, — kérdezték — hogy már most bejelent, mikor lesz a legközelebbi Kol-Nidre?

— Nagyon egyszerű! Kénytelen vagyok nekik bejelenteni, mert a legközelebbi Kol-Nidréig nem látom őket viszont.

Ez a párbeszéd Németországban folyt le egy fogorvos és annak felesége között:

— Mi az? Ma sem volt egy páciensed sem? — kérdezte a nő.

— Nem, egyetlen egy sem.

— Mi lehet az oka?

— A közönség egy részének maguk a nációk ütötték ki fogait; a másik része pedig munkanélküli: nincs szüksége fogakra; míg a harmadik része!!! Az nem meri kinyitni a száját még a fogorvos előtt sem.

Hitler együtt szerepel a bíróságon egy zsidóval, akit tanuképp hallgatnak ki. A bírő megkérdezi a zsidótól hány éves.

— 52 bis 120 — hangzik a jólismért válasz.

Ez a felelet nagyon megtetszik Hitlernek. Odafordul a zsidóhoz és megkérdi: — És hány éves vagyok én?

— 44 bis 45. . .

A vasúti kupében két úr beszélget. Bár németül beszélnek, nem lehet megállapítani, hogy melyik országból valók. Az egyik így szól:

— Wissen Sie, unser Land war einmal das Land der Dichter und Denker und jetzt ist es das Land der Richter und Henker.

Mélyen leszállított árak!

נערו דבר נערו négy nagy jüdisch-deutsch kötet a Tórára és drócek minden alkalomra 6 P., „Szinchasz Hanefes” moralizáló és vallási előírásokat tartalmazó jüdisch-deutsch mű 2 P., „Mihogé Jiszroél” jüdisch-deutsch mű 1.50 P., „Ben Melech v'nózir” igen érdekesítő jüdisch-deutsch mű 1.50 P., „Haitórákra 2 P., „Minchó Chadósó” (női kötetek, németül) 1 P., „Divré Emesz” (magyarországi rabbiktól) 1 P. A Szentföldre való költözésem miatt végeladást rendezek!

Krausz főrabbi, Lackenbach (Brgl.)

A trenderli

Elbeszélés gyermekek részére *)

Már elcsendesedett a kis falu, semmi zaj, még a szél sem zavarja a mély hallgatagságot. Csak a földön a kemény fagy még megcsikorgása árulja el, hogy Kislev 25-ét mutatja a zsidó naptár.

Im egyszerre csak itt is ott is egy-egy halvány mécs gyúl ki a zsidók utcái ablakaiban. Mind olyan egyformán sugároznak ki a komor sötétbe. Örvendenek, hogy Chanuka van. Örvendenek, hogy egy év után lángjuk ismét hirdetheti az Egyetlen Örök I'ten csodáit.

De nini: ott egy kis alacsony ablakban mintha halványabban, elhagyottabban pislogna a chantukai gyertya. Szomorkodik, szomorkodik, mert bent a kis szobában borongós a hangulat szemben az ablakkal egy kis fehér ágyacskában láztól égő árccal, csillogó szemekkel, beteg fekszik a 10 éves kis Modchele, Reb Majseéknek egyetlen, imádcott gyermeke. A fűeska ágyánál, a beteg minden mozdulatát lesze, ül az édesanya. Kezében a jeges vizesruha, mit minduntalan változtat a lázas fejcskén, azzal a fáradhatatlan önfeláldozással, odaadással, mellyel csak anya képes gyermekét ápolni.

Az ablaktól nem messze áll egy kis asztalka, mely fölött nyugtalanul minduntalan, hosszú fekete szakállat babrálva — tanúl az előtte fekvő nagy gemőrebből az apa, Modchele, ki eddig nyugodtan és szótlanul feküdt ágyában, hirtelen észrevéve az ablakban égő halvány sárga fényt melynek távoli sugarai lágyan tükröződnek a bútorokon megszólal:

— Nézd csak Papa, miért ég az a gyertyácska ott az ablakban?

— Miért, kis fiam? Hát nem tudod-e, hogy Chanuka van? Az első gyertya az, mit ma meggyújtottunk.

— Igazán, — mondja sajnálkozva — és én erről egészen megfeledkeztem, ó pedig mennyire számoltam már jóval előre a napokat, hogy mikor lesz már Chanuka, De, Papa, észlel fel a gyermek,

*) A hangulatos, mély vallásos életfelfogást visszatükrözőtető, hozzánk még tavaly beküldött írás szerzője, időközben elhunyt 17 éves korban, Celldömölkön.

hisz még Moajz-czürt sem énekelünk, pedig emlékszem, de szépen szoktuk együtt dalolni.

— A Moajz-czürt, kisfiam, már elénekeltem, de te azért nem hallhattad meg, mert akkor úgy láttam aludtál és sajnálalak volna ezért felkelteni. De még van idő, ha meggyógyulsz és felkelsz, holnap is, azután is és még hét napig örülhetsz gyermekem a Chanukának.

— Igazad van, Papa, hisz holnap, vagy utána, már én is énekelhetem és akkor majd meglátod, hogy már nem csak az első, de az összes pösűköket tudom sziderli nélkül. — S boldogan, mint ki munkáját jól végezte, dőlt vissza párnáira és egy meglegedett kedves mosollyal az ajkán, már álmódott is. Tán éppen az angyalokkal. . .

Az anya most föléje hajolt a nyugtalanul hánykoló és kezével minduntalan kapkodó betegnek, s szeméből önkéntelenül egy könnyecpetet törölt le. De tíz perc sem telt belé, s im a kisfiú egyszerre csak nagyot sóhajta felnézett és tekintete rögtön anyjába kapcsolódott:

— Anyukám, oly szépet álmodtam, A mennyországban voltam, most már tudom milyen az égi fény. És sok arany-szárnyú angyalkával játszódtam. Játék közben az egyik angyal felkiáltott: „Testvéreim, ma Chanuka van!” Erre mindnyájan rákezdtek csengő hangon a Moajz-czürre, Harsogott és rezgett az egész égbolt. Azután pedig előhoztak egy órási, ragyogó fehér esonból készült gyönyörű trenderlit, melynek oldalaira, nagy fekete betűkkel volt belevésve a Nün, G'ml Hé, Sien. S képzeld csak anyukám egyszerre odanyújtották nekem a fenséges trenderlit. Megpörgettem, Forgott-forgott, nagyon sokáig, aztán el-eldől. . . Eldől s a „G” betű hatalmas, büszke alakja mosolygott felém. . . S aztán már nem tudom mi történt, de hogy I'ten keze volt ez, az bizonyos. Csak azt láttam, hogy a sok számtalan angyal s az egész látomás eltűnik, csozlik. . .

A szülők elámúlva hallgatták a 10 éves komoly gyermek-embert, kinek agyában oly korán érlelődtek az ilyen gondolatok. . .

KASZIRER

orvosi-műszerész orthopédgép készítő
Budapest, VIII., Rákóczi tér 9 szám.

Telefon: 33-8-34.

Ludtálpbetétek

6 pengőtől 12 pengőig
gipszmodell szerint

Közalkalmazottak ak 10% engedmény.

Pillatnyira csend! Az anya mélyet sóhajta. Az apa pedig ismét elmélyedve tanul. Modchele hirtelen felül ágyában, szembe a magas láztól szinte villámokat szór már. Arca, mint egy most nyíló piros róza, melyet a forró láz ecsetje festett ily pirulóvá.

— Papa! — kiáltja, mintegy lázalmában. *En trenderlisni akarok!* Hozzatok nekem trenderlit, nagyot, szépet, olyat mint az angyaloké.

„Rögtön itt lesz”, — szófalt meg az apa és már hozta is a tavalyról megmaradt trenderlit. Aztán előkerült az asztal fölkjából a sok dió amit már hetek óta megvett az előrelátó gondos háziasszony. Chanukára, Modchelenek, aki lázas kis kezével boldogan kap az ólom-trederli után. Már forog is a pörgettyű. Mintha nem csak játék, de az élet harca, a nehéz, vagy könnyű sors forogná köcskén, mely eldölhet úgy jóra, mint rosezra. Megállt! „Ganz! Ganz! Megnyertem az egészet!” — sikoltott önfelédten, és mindkét karjával már húzta is magához az egész bank dió- és mogyoró tartalmát.

— Igen, ganz! Az egész! Nem csak a dió-mogyoró, de az egész egészeség is a tiéd lesz, — rebegi az anya.

Aztán anya és apa pörgette újra meg újra s a játékban soká elmerülv, észre sem vették, hogy az ablak keskeny cseszkáján, a vékony viasz-gyertya már rég elégett, majd Modchele, magához ölelve kis trenderlijét, boldog mosollyal az ajkán ismét elaludt. A fűeska rövidesen felgyógyult és Chanuka hatodik estéjén már vígan dalolta a Moajz-czürt. . .

S a vallásos szülők szinte érezték, hogy a Mindenható a parányi ólom-trederlivel küldte el a beteg fiú számára a megváltó r'fiút, a gyógyulást. . .

Neustadt Lilly.

Legművészbib
parókat

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai
intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

Divatos, izléses parókat hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

A zsidó nagyherceg...

Ez a történetem Oroszországból való, amikor az ősrégi lengyel királyság még három részre szakítottan várta a majdani feltámadást. Amikor Posen még a németet uralta Galícia az osztrák impériátoré volt, a megmaradt Lengyelország meg a „szent” cárok hatalma alatt görnyöcött.

Ott, orosz-lengyel földön, Olovenszk községben nem lakott, hanem rezideált egy nemes úr, *Rabbi Jiszroél Alfáro*, büszke spanyol őseinek odaszakadt késői sarja, akit mérhetetlen nagy vagyona és exkluzív életmódja miatt: a zsidó nagyhercegnek hitták. Holott ő is, mint a lengyel zsidók, hosszú kaftánban járt, amit az igazi nagyhercek nem tettek. No de igaz, hogy az övé a legfinomabb selyemből vagy a legnehezebb atlaszból készült és télen az ő kontósát a legértékesebb cobolyprem bélelte.

Ötödfelezer holdas nagybirtokán főúri kastélyban rezideált és nemcsak Olovenszk községben és a környéken, de távolabbi vidéken is legendák keringtek róla, milyen fényben vette körül magát Alfáro úr. Akit spanyol földön bizonyára *don*-nak hittak volna. Saját temploma is volt a nagy úrnak; kastélyának legfényesebb termét rendezte be magának templomul, ezt is a legválogottabb pompával. Csupa nemes anyag és művészet és a fa-faragás remekei mindennél. A mindennapi minjont saját alkalmazottai szolgáltatták, azaz: udvartartása szolgáltatta Alfáro úr és ezekkel érintkezett Alfáro úr és ezekkel is csak kivételesen és kimérten, a legszükségsebre korlátozva az érintkezést. Falujának zsidóiról pedig éppenséggel nem vett tudomást a nagy úr. Ki fűrészgáryi munkás volt a birtokán, ki gépészegéd vagy bogárnár, vagy másféle; kereszthez juttatta a többi is, sőt az olovenszki hitközség egész budgetjét a magából fedezte, de egyebekben a legnagyobb közönnyel viseltetett irántuk. Műveltségnek elmaradtak a piszkosok... éljenek csak maguknak, ő is magának él.

A legfantasztikusabb hírek, *Alfáro* úr *menorájáról* keringtek. Nem arról, mely templomának egyik dísz volt, hanem arról, amelyet ő maga használt. Tíz font szinaranyból készült, nem is öntött, hanem kovácsolt aranyból; k'encágú kandeláber volt a menóra; a k'encágúkan, mely a „*samesz*”-gyertya” ága volt, briliánsokkal kirakva ez a két szó sziporkázott: „*nér l'nérajzs*” (gyertya a gyertyáknak), a nyolc ágon pedig, a chanukagyertyák ágai mindegyikén ugyanacsak briliánsokkal a héber betűsor egy-egy betűje *נ*-től *פ*-ig. Talapzatán végül tiündöklő kobintokból ez a négy szó: „*hanérajzs halólú kajdes hén...*” (ezek a gyertyák szentek). Saját méhesénc viaszja szolgáltatta az anyagot a gyertyákat; fának három nevelője külön szobában ünnepelte a Chanukat és ezekkel ünnepelt a kis fiú is, de ő mindig csak egyedül, mint egy igazi, vérbeli nagy úr, Hollandiában, de még nálunk is, spanyol származása miatt: a zsidó grančnak nevezték volna, de ott Lengyelországban, ahol töbet tudtak a nagyhercegekről, mint a grandokról, zsidó nagyhercegnek mondta a nép szája.

A háború előtt néhány évvel, Kiszlév hó 24-ének estéjén Alfáro Jiszroél úr a templomában elvégzett mááriv-ima után, visszavonult saját lakosztályába és chanukagyertyát gyújtott. Kezde napja lévén az ünnepnek, elmondta az előírt három benedíkcíót, utána a megemlékezés szövegét: *hanérajzs halólú ónú madlikin...* végül elénekelte a himnuszot is: *móajzs cür j'süöszi*, de megdöbbenet alapult meg magában hogy mindez minden melegség nélkül. Csak teljesítette kötelességét mint zsidó, de lelke nem emelkedett az ég felé és szavából, énekéből hiányzott az ihlet a fellángolás. Szomorúsággal töltötte el ez a megállapítás és nagyon nyomott volt a hangulata akkor is, mikor fényüzéssel terített asztalához ült és — özvegyember lévén — egyedül étkezett, mint mindig.

Másnap este két, harmadnap három gyertyát gyújtott, de most is minden hangulat nélkül. Gépiesen mormolta el a benedíkcíót, a megemlékezés szövegét is, anélkül, hogy a lelke is ott lett volna amikor elmondta, a *móajzs cür*-t pedig egészen elhagyta. Holott a zsidó nép egész történelme van belesűrítve abba a kis himnuszba és a megemlékezés szövegébe is, de mennyit mond! Minden zsidóember lelke fel kell, hogy olvadjon a melegben, ami ezekből feléje árad, az ő lelke mégis oly apatikus volt, megérintetlen minden különösebb érzéstől. S hogy a negyedik estén is csak így volt, Alfáro úr a következő reggelen négylovas hintáján Varsóba vitte be magát, ahol egyenesen a főrabbihoz hajtatott.

— Főrabbi úr. — kezdte Alfáro, mikor méltóságteljesen vele szemben ült, — engem az vezetett ide, hogy jóllehet szent vallásunk minden parancsát teljesítem hűségesen és tudva semmi tilalmát nem hágon át, mégis úgy érzem, hogy lelkemet valami titokzatos jégpáncél burkolja. Kezem gépiesen rakja a tfillint, ajkam gépiesen mormolja a b'róchót a benedíkcíót, de hogy is fejezzem ki magamat, *lelkem* a miczvóban nem vesz részt. Már az elmúlt Roshasónokor állapítottam meg magamon ezt a változást és Jomkipür napján is éreztem, hogy eltávolodott testemtől a lélek. Az a zsidó lélek, mely a legszegényebb embernek is oly jólesően melegíti a bensejét. Lélek nélkül ültem Szükszkor a sátorban és — most Chanuka van, főrabbi úr — eddig négyszer gyújtottam gyertyát, de mind a négyszer csak gépiesen, lelkem egyáltalán nem szárnyalt az áhítat fenségébe.

Az öreg pap, aki Ismert: Alfáro exkluzív életét, csak rövid ideig gondolkozott, majd így kezdte:

— Szent Tóránk első szakaszában Iten azt mondja, hogy nem jó, ha az ember egyedül van. Vonatkozik ez nemcsak a férfira, hogy nem jó, ha az aszszony nincs mellett, aki megossa vele örömét, bánatát és munkáját, de vonatkozhat az reánk zsidókra is. Nem jó, ha a zsidó csak egyedül él, nem keresztén érintkezést más zsidókkal is, mert elszárad akkor és elorvad, elpusztul a lelke. Ismeri az anekdotabeli szent rabbi esetét? Álmodt látott a caddik, hogy bejárta a mennyországban az ő számára kijelölt részét; sokaságát a csodaszép termeknek, mégis nyomott volt a lelke, mégis bánatos. Kérdezte tőle Isten: Miért? És felelte a caddik: egyedül lakom itt Atyám? Egyetlen zsidó testvérem nélkül? Inkább egy kis zugolyában a gardennek, de együtt egy zsidóval s ha

csak eggyel is! — Lásza édes testvérem, folytatta meggyőződéssel az öreg pap, sok zsidó, mihelyt vagyonhoz jut, vagy előkelő nagy állást tölt be, elkülöníti magát zsidó testvéreitől, holott az ellenkezőjét kellene hogy tegye. Fenntartani a zsidókkal való érintkezést, az igazi zsidókkal, nem az ő hozzá hasonló, zsidó dolgokban oly közönyös urakkal; fenntartani még akkor is, ha egyébként alatta állanak. Nemes gyümölcsfa a zsidóság, de el ne felejtse, uram, hogy a legnemesebb fa is csak alulról kapja, ami életeti. Ha ez elmarad, akkor koronája elfonnyad és hasonlóképpen beszárad annak a zsidónak lelke is, akinek csak a napsugár kell, de megveti azt az éltetőt, ami alulról jön. Önnek, mint tudom, valószínű udvartartása van a birtokán, orvosa és tisztviselői mind zsidók, de ezekben Ön csak a fizetéses alkalmazottait látja. Tehát szálljon le a nép közé, Olovenszkben sok zsidó lakik, keresse a velük való érintkezést és ennek jótékony következménye nem marad el. Megint öröme lesz a zsidóságban, R. Jiszroél!

Alfáro úr hazament és még aznap este lesétált a faluba. Gyalog ment le és egyedül.

Chanuka ötödik estéje volt s ahogy végiment az utcán, itt is öt lángocskát, ott is ötöt látott egy-egy ablakban s ahogy közelebb jött, látta, hogy itt hamuba ágyaltan öt darab félcélőháj a menóra. Ott pedig egy léce, melyhez öt c'arab gyertya van ragasztva. Ilyen primitívseget ő még sohasem látott. És már ez is némi gondolkodásra késztette, különösen mikor hallotta és látta, milyen extáziással éneklie ott bent az a zsidó a *móajzs cür*.

— Az ő menorája is menóra, — mormolta — és tán kevesebb Iten előtt mint az enyém. Mert valódi zsidó, örömmel gyújtotta meg a gyertyáit.

Tovább ment egyik ablakban bádognál való menorát látott. Nyolc, egymáshoz forrasztott kis csónak, beleteve egy megfelelő kis tepsibe, ez volt a szegényes menóra de a zsidó, aki meggyújtotta volt s most énekelte noha szintén nagyon szegény volt, mégis gazdagnak látszott a hitében. Gyönyörködve nézte az öt kis lángot; királyi ebédnek a vendége nem nézheti nagyobb gyönyörrel az asztalra tett gyertyatartók lángjait, mint a zsidó ott bent a szegényes menoráit. Alfáro megvárta, amíg pcabent vége lett az éneknek, azután benyitott hozzá a szobába:

— Jó estét kívánok reb... (nem folytathatta mert nem tudta a nevét).

A zsidó pedig meghökken: a zsidó nagyherceg ő nála! Igazi nagyhercegnek a b'jötté sem lephette volna meg jobban reb Zrilét. Azt sem tudta hamarosan, mit tegyen. Még a „*bóruč habó*” üdvöz-

lés is torkán rekedt és csak fojtottan nyögte ki:

— Pa... parancsol?

— Semmit, reb... reb...

— ... Zrile,

— Nos, semmit, Reb Zrile, csak kérni akarok magától valamit, — felelte a büszke úr, egy különös ötletre halgatva.

— Maga... én tőlem kérem? — meredt rá Reb Zrile a nagy úrra, — Hát mit adhatnék én magának, mončja? Legfeljebb a másvilági részemet de azt nem adom oda, tiz millió z'ak aranyért sem, többért sem.

— Arra akarom kérni, Reb Zrile, hogy holnap az én menorámban gyújtson. Elhozatom ide a házához s maga annak a gyertyáit gyújtsa meg.

Reb Zrile majd kövé vált. — Azt a szinarany menorát, ami egymaga töbet ér, mint Olovenszk minden háza és földje?

— Azt azt, Reb Zrile,

A szegény ember még egy darabig merecően állt, majd megfontoltan beszélni kezdett. S most olyan fordulat következett, ami valóssággal elképesztette a nagy urat s amely igazolta a varsói ősz papot.

— Ne fáradjon, pórec, felelte Reb Zrile nagyon komolyan. Hogy én a maga menorájában gyújtsak és megszegyenitsem az enyémét, melyben tegnap és tegnapelőtt gyújtottam: azt nem teszem meg. Életellen bádogn az én menorám, mégis megvádolna a Legfelsőbb előtt, hogy megszegyenitettem a magáé kedvéért. Negyven esztendő óta hallja az én menorám a bróchót: *l'hadlik nér selachaničó*, s most félre toljam és megszegyenitsem... azt nem teszem meg.

— Nem túlzás ez, Reb Zrile? — kérdezte nagy elbámulással a büszke úr.

— Nem túlzás, megmagyarázom, hogy miért. Képzelve, pórec, hogy maga egy szegény kis országnak a királya s amilyen szegény az országa, olyan szegény a ko-

ronája is amit a fején hord. S ha egy napon a cár jönne és mondaná, hogy tegye félre a magáét és hordja az ő koronáját... megtenné-e?

A büszke úr erre nem akart felelni. Reb Zrilnek Csak annyit mondott:

— Ha megengedi, Reb Zrile, akkor benézek ide magához máskor is.

K'nt pedig, az utcán, maga elé mormolta a meggyőződést:

— Igazsága volt a varsói rabbinak. Izrael fiait mind királyfiak. Van-e sok királyfi a világon, aki nemesebben gondolkodik, mint ez az egyszerű, tanulatlan Reb Zrile?

És igazsága volt a varsóinak abban is, hogy szükségünk van az éltetőre, ami alulról jön. Közél kell hát, hogy maradjunk a zsidóság gyökeréhez, hogy megkapjuk tőle az éltetőt, míg ha elkülönítjük magunkat hitbeli testvéreinktől, akkor zsidó lelkünk lassacskán beszárad. Beszárad az enyém is, de érzem, hogy máris nagyon felfrissült.

S mikor otthon volt és meggyújtotta a gyertyáit, megint körülengte az öröm, a zsidónak a miczvó teljesítésében való öröme és elhatározta, hogy ezután sokkal kevésbé zártkörű életet él. Nem jó a zsidónak egyedül...

Csermely Gyula

Nincs új a nap alatt

Egy földművelési szaklapban fejtegetést olvasunk arról, hogy az agrártermelés tudománya mostanában egymásután, szinte forradalmi jelentőségű újításokkal lepi meg a világot. Így legutóbb arra a felfedezésre jutottak, hogy a föld méhéből különböző fémek és közetek rétegein keresztül sugarak törnek elő és aszerint, amint kvarc, fém, agyag, víz, vagy más rétegen hatolnak keresztül, más és más erőt sugarnak a talaj felső termőrétegébe. Hogy ebbe a felső termőrétegbe milyen magot vesszünk, az ezentúl már attól függ, hogy a termőréteg alatt milyen fém- és közegegek vannak és az ezeken áthatoló talajsugarak milyen hatást gyakorolnak az elvetett magra. Előbb-utóbb matematikai pontossággal meg lehet majd állapítani, hogy bizonyos talajokban milyen növények érvényesülnek a legsikeresebben.

Ez a fejtegetés eszünkbe juttatja a midrast, mely szerint Salamon király minden egyes föld-éren megérezte, hogy milyen termés, s milyen gyümölcs nő rajta a legjobban. Tudta, hogy milyen föld-ér ágazik el Abessziniáig, ezen a földszávon azután borsot vetett, felismerte melyik ér jut a charobi (*ch'rivin*) zónájára, ott Szent János kenyereit termelt.

A lejár előtti vásár kiemelkedő eseménye a

SPITZ HERMAN

cég teljesítménye

Ezen occasio tar'ama alatt olyan olcsó

áron dobjuk piacra

szövet-, selyem-,

bársony- és mosóárú

cikkeinket, hogy feltétlen igazoljuk a köztudatban élő azon tényt: **legszébbet legjobban Spitznél vásárolhat.** VII., Erzsébet-körút 34. (saját házában) Royal Orfeummal szemben. Szombat és ünnepnap zárva.

KÖHÖGSZ?

Végy BRONHY-t!

STÜHMER GYÁRTMÁNY

HIREK NAPTÁR

Péntek, Chanuka 6. napja: Rajs-chajdes
שבת חנוכה, Mikéc, Tévész 2.
Gyertyagyújtás (Bpest): 3.45
שבת kimenetele " 4.35
— Vasárnap: Chanuka 8. napja —

Vajigas szombatján a שבת nem változik
Vasárnap (dec. 16.): Aszoro B'tévész

Legközelebbi szám: December 21.

— A bpesti orth. Leányegyletben (Dob-utca 35. II.) Sabosz Chanuko délután 3 órakor, Hausen Margit Bész Jakob-tanárnő és Rosenbaum Klára tartanak előadást.

— Francia hang az antiszemitizmus ellen. A nemzetközi antiszemitaelenes tég vasárnapi diszebeccjén Paul Boncour volt francia miniszterelnök felszólalásában szükségesnek mondotta, hogy mindenki tartózkodjék mináttól, ami a békét és egyetértést zavarni hivatott. „Eljöttem ide — mondotta, — mert az anti-szemitizmus elleni küzdelem az én szememben a népek jogainak csorbitása elleni harcot jelenti.”

— Barmiczo-ünnepély Jeruzsáleben. Kiszlév 21-én, szerdán ünnepelte Duschinsky főrabbi: egyetlen fia Jiszroel Majse barmiczoját. Délelőtt gratuláció volt a főrabbi lakásán, d. u. 3-kor az erre az alkalomra különböző motívumokkal díszített jesiva-bészhamidrosba vonultak a vendégek. Minchó után az ifjú másfélórás magidusz- és szédftöen magásra felépített charifusz drosót mondott, amellyel a hallgatóság valóssággal bámulatba ejtette. Az ezt követő szüdasz miczvön Horovitz Jenő rabbi, Blau Mose rabbi, Alexander Vilmos, Adler Benczion rabbi üdvözlő felszólalásaira Duschinsky főrabbi keresetlen szavakban köszönte meg az ovációt. Ezután megható jelenet következett: A főrabbi, a mellette — hosszú pajesszel és strámlival — ülő fiára veti tekintetét, amire ő is feláll. Az apa könnyeit elfojtva kéri, hogy ezentúl is oly jó, szófogadó, vallásos és szorgalmas fiú maradjon, mint eddig. A kedves fiúcska

meghatottan sírásra fakad. Mezümen bensolásával fejeződött be a felejthetetlen szépségű ünnepély, melynek szórakoztató részét a jesiva bócherjai, de különösen Jungreis Jakab (Csenger) és Rosenberg Jechezkel (S. A. Ujhely) jesivanövendékek látták el.

— Kereskedők és iparosok takarék- és önszegélyző egyesülete címmel új karitatív intézmény alakult e napokban a fővárosban a kereskedelmi minisztérium jóváhagyásával. Az egyesület szervezése orth.-zsidó körökből indult ki és vezetése néhány illusztris orth. tag kezében van. Az egyesület elsősorban hivatva lesz a szombattartó kereskedők és iparosok érdekeit felkarolni. Az anyagi támogatásra rászoruló iparosok és kereskedők számára kölcsönalap létesül, amely kamatmentesen fogja ezek hitelszükségletét ellátni. További célkitűzések: hozzásegítés új egzisztenciák alapításához; az arra rászorultak leánykihasználása ügyének (hachnószasz kaló) érteletes szervezésével való előmozdítása; ingyen jogsegély, s. b. nyújtása szombattartó kereskedők és iparosok számára. — A valóban nemes intencióktól vezéreltetett új egyesület áldásos működéséhez sok szerencsét kívánunk.

— A „Somré Sabosz”-templomban (Népszínház utca 24.) Goldstein Sámuel rabbi vezetésével hézagpótló talmudtanfolyam alakult, mely lehetővé teszi a gemóretanulás módszerének (derech halimud) elsajátítását, olyan felnőtteknek, akik nem tanultak jesiván. A mincho és maariv ima között megtartandó tanfolyam máris nagy népszerűségnek örvend a Tóraszomjas fővárosi közönség körében.

— Árva pesti fiúk szombattja. Lapunk 3 hét előtt ilycímű vezércikkben foglalkozott avval a szomorú tényvel, hogy a Pesti Izraelita Fiúarvház vezetősége nem menteti fel a fővárosi polgári iskolákba járó növendékeit (körülbelül 50-en vannak) a szombati írás és rajzolás kényszerére alól. Vártuk a cáfolatot, ami azonban nem jött, ellenben kaptunk az ügyben több levelet. Az egyik levélíró helyesli az árvaház elnökségének eljárását azért, mert nem lehet feltűnést kelteni a

fővárosi iskolákban oly tömeges felmentéskéréssel. — Mit szólunk erre? Ez legyen a zsidó önérték? Azt olvashatjuk a neológ lapokban, hogy a neológia, ha nem is vallásos a ceremóniákban, de büszke, önértékes zsidó. Hát — amint a mellékelt ábra bizonyítja — ez az önérték meglehetősen diszkrét és szemérmes...

— A pest-budai neológ hitközségek unifikációs mozgalma túlzott mértékben foglalkoztatja a nyilvánosságot, a fideket lapokat, sőt a világi sajtót is, amit nem lehet: a zsidóság érdekében valónak tartani. A kultuszminiszter napilapok jelentése szerint, az egyesítés mellett nyilatkozott, mert az egycélú intézmények és szervezetek egyesítendőek. A miniszter szerint tehát nemcsak Bucsa, hanem Óbuda és Kőbánya is egyesítendőek a pesti hitközséggel. — Érdekes esetről ad még hírt a sajtó. A budai hitközségnek van egy lágmányosi templomkörzete. A hitközségi előjáróság a körzet templomának felépítésére 10 százalékos pótdadót szavazott meg. A körzet előjárósága nemrég kérte a befolyt összeget, de mivel a hitközség csak december 31-ére ígerte meg az átutalást, a körzeti előjáróság elhatározta, hogy elszakad az anyahitközségtől...

— Chanuka a Hannában. A következő sorokat vettük: A „Hanna” gyermekmenza (Kertész-utca 32.) védencei, Chanuka alkalmából rendezett bőséges ünnepi ebéd keretében meleg és bensőséges ünnepségekben részesítették óbudai Freudiger Fülöpöt, a menza elnökszónyát, Neumann Gina, a menza agilis felügyelőnője, szívből jövő keresetlen szavakban moncött köszönetet az elnökszónyának és méltó társnőinek, Binetter Jenőné, Blau Lipótné és Mayer Miksáné úrnőknek fáradságtalan munkájukért, melynek eredményeképpen lehetővé vált, hogy a menza ismét megnyithatta kapuit védencei számára. Megható volt a kis Wolf Erzsébet II. oszt. tanuló szavalata, majd az ott étköző nagyobb diákok egyike nyújtott át hálájuk szerény jeléül egy díszes feliratot. Az elnökszónyó őszinte meghatottsággal moncött köszönetet e nem várt ünnepeltetésért, így érve, hogy a menza jóvoltáért továbbra is igyekszik dolgozni. Az ünnepségen megjelentek t. k.: óbudai Freudiger Ábrahám és neje, óbudai Freudiger Sámuelné, óbudai Freudiger Fülöp, dr. Deutsch Adolf és neje, Kohn I. Hermanné, Kövesi Ignác, Salgó Józsefné, Rosenberg Sándorné, László Lajosné, Nádor Ottóné, Nemes István és neje, Strausmann Dánielné, Tauber Simonné, Weissenberg Harryné, Fischer Andor, stb. Mindannyian azzal az érzéssel távoztak, hogy a „Hanna” menza valóban hézagpótló intézmény mely megérdemelné, hogy hathatósan támogassák.

Sirkövek Adler J. sirköraktárában
Budapest, Károly-körut 7 és Rombach-u. 4.
Telefon: 36-4-20.

FIGYELEM! MAGAS TÁTRA! FIGYELEM!
Megnyit december 1-én. Új Gyermekpenzió a Magas Tátrában. A közismert Schreiber-Penzió, üzemét egy modern, minden komforttal ellátott új villával bővítette ki. Ezzel a hihető zsidóság régi óhaja teljesült, mert ezentúl üdülésre szoruló gyermekeiket szigorúan megbízható zsidó otthonban helyezhetik el. Az elő és utószobában felnőttek részére is, minden igénynek megfelelően van a villa berendezve. Bővebb felvilágosítást és prospektust készséggel küld: Schreiber Mór tulaj, Tatranska Lomnica

— Sabosz Chanuko előadások Budapestén: Péntek este 1/8 órakor a Garay-utca 48. sz. alatt dr. Stern Salamon tart előadást. A Budapestben időző R. Oser Ansil Schorr varsói rabbi, kitűnő magid, délután 3 órakor a Kazinczy-bészhamidrosban fog beszélni.

— Egy budapesti szücs-cég sikere. Mint a lapokból értesülünk, egy közismert szőrmeáruházzal nem mindennapi sikeréről beszélnek ma Budapestén. A cég egy diploma feleségének eladott egy bundát, aki azt párizsi útjára magával vitte. Az éppen a francia fővárosban tartózkodó Jousry hercegnő, az egyiptomi királyi család tagja és Hautforte grófnő figyelmét azonnal felkeltette a különleges szép szücsmunka. Annnyira megnyete tetszésüket hogy Párizsból távirati úton rendelték meg a pesti cégnél a bunda két mását. Örömmel regisztráljuk mi is ezt a páratlan sikert, mert a Belvárosi Szőrmeáruházzal tulajdonosa, Bunczel Márkné — akinél a bundákat rendelték — egyike azon kevés belvárosi kereskedőknek, akik üzletüket szombaton zárva tartják.

— Halálesetek. Mélyen lésújtó gyász eset érte Silberstein Dávid váci főrabbit. Völegény-fia hosszas szenvedés után elhunyt. Rendkívüli részvét mellett helyezték örök nyugalomra. — Püspökladányban elhunyt a hitközség egyik erős oszlopa, hosszú időn át elnöke: Kaufmann Salamon, 64 éves korában, Chanuka első napján temették, az egész község részvételével. — הנציחה

x A Zsidó Háziasszony Könyve című mű e napokban jelenik meg. Bizonyára minden zsidó asszony érdeklődésére számot tarthat és rövidesen nélkülözhetlenné válik minden zsidó háztartásban. Tartalmazza a többszáz kitűnő ételrecepten kívül a kóser háztartás összes tudnivalóit, a szombaton, ünnepeken szokásos hagyományos ételek receptjeit, számos jótanácsot a kóser konyhának a modern időknek megfelelő izletessé és változatossá tételére. Számos diabetikus recept, stb. A tetszetős kiállítású, közel 300 oldalas, egész vászonba kötött könyv előfizetési ára: P 3.50, a bolti ára P 5.—. (Cím: Ábrahám-nyomda, Kecskemét.)

— Mátészalkáról írják: „Wieder Zoltán, a michaloveci hitközség főkántora, ellátogatott városunkba, hol a háború előtt 8 évig működött. A hitközség felkérésére péntek este és szombat délelőtt nagytemplomunkban előimádkozott, an-

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat.
Kollmann Manó
Király-u. 19. Telefonhívó: 37-7-38.
Szombaton zárva. Motor és szerelés javítás.

nál az imaasztalnál, mely mellől 20 évvel ezelőtt búvólte el hallgatóit. A zsidófolásig megtelt templom hallgatósága mélyszéges csendben és áhitatban hallgatta végig ennek az izig-vérig chazonnak az ősi zsidó dallamok minden szépségét a legtökéletesebb művészi készséggel kidomborító énekét.”

— Impozáns Tóraavatási ünnepség folyt le mult hét vasárnap a Király-utca 6 sz. alatti szefard zsinagógában. A jótékonyaságról fővárosszerte közismert Weintraub Ábrahám, a Lóden-posztógyár vezérigazgatója pompás kiállítású Széfer Tórárt iratott, melyet lélekemelő ünnepi külsőségek között adott át szent rendeltetésének. Az ünnepség a zsinagóga tagjai által tanult és éppen befejezett Kidúsin traktátus szijüm-ünnepélyével volt egybekapcsolva, mely alkalommal a vezérigazgató 200 személyes díszlakomát rendeztetett. A bankett fényét szebbnél-szebb Tóraigékekkel átszótt ünnepi beszédek ékesítették. Beszéltek: Silberstein Dávid váci főrabbi, Brisk és Schmalhausen rabbi, Winkler H. talmudtudós, dr. Deutsch Adolf igazgató. Egyidejűleg a bőkezű mecénás sok szegényt pénzsegéllyel látott el. — Az ünnepség a rákövetkező szombaton folytatódott: ekkor olvastak fel először a gyönyörű Tóratekercsből Ebből az alkalomból, az adományozó. Jahrzeitja lévén, kitűnő és bőkezű Kidúsin-vel vendégelte meg a templom látogatóit a nemeslelkű vezérigazgató. Az ünnepség sorozata szép sales-szüesszal nyert: befejezését.

— A nyiregyházi orth. Talmudtóra Chanuka 2. estéjén 150 teritékes, jótékony célú halvaesórát adott, Bleich Lajos körültekintő rendezésével. A bankett előtt 3 növendék: Heller M., Goldberger Á. és Katz Á. pompás charifusz- és magidusz előadással szórakoztatta a közönséget. Wieder Sólem főrabbi Tórabeszéde után Kupferstein Hermann adakozásra buzdító szavainak hatása alatt szép összeg gyűlt egybe a Schreiber Sámuel vezetésével mintaszerűen működő Talmudtóra javára.

— Szijüm Sarkadon. A sarkadi saschevra az elmúlt szombat este Megillo traktátus befejezése alkalmából jól sikerült szijüm-ünnepélyt rendezett. Grosz Manó főrabbi közel egyórás hadronja után divré tajrót mondtak: Krémer Sámuel, Berkovits Jenő, Klein Zsigmond és Webermann Artur. A „szüdsel micvó” jó hangulatát a főrabbi jesivája növendékeinek z'mirajsza emelte.

— Zsidó tanulók kényelmetlen helyzete Bécsben. A volt császárváros összes nem-zsidó iskoláiban kitétték a feszületet és mivel az iskolákban a hittanórák előtt el szokták mondani a S'm-t, megtörtént, hogy zsidó diákok sílszerűen tartották a más vallás jelképe

előtt elmondani a zsidó hitvallomást. A hittanárak erre megmagyarázták, hogy éppen ebben a helyzetben a zsidó hitvallomás elmondása az önértéknek és a hithez való ragaszkodásnak a kifejezése. Természetesen a dolog nem olyan egyszerű, már csak azért sem, mert szomorú, ha a zsidó gyermek csak hittanóra előtt mondja a S'má Jiszroél-t. Mindeusetre jellemző az egész szituáció a mai helyzetre.

— A kiskvárdai Talmudtóra tisztújítása: Stern Dániel elnök, Kroó Andor alelnök, Ehrmann Bernát és Schwarz Béla gondnokok, ifj. Scher József pénztáros, Taub Ernő ellenőr. Választmány: Lefkovits Miksa, Eichler M., Dancziger J., Galet S., Grünfeld Zsigmond, Hartmann H., Biedermann S., Ehrmann Éliás, Fleischmann K., Mandel B., Roth A., Scharf A., Schiffer Sámuel, Lampert B., Schatten S., Friedmann Bernát.

— Ifjúsági hírek. A debreceni T. B. uj tisztikara: Katz Gyula elnök, Friedländer László és Öhlbaum Sándor alelnökök, Schreiber András titkár, Binéth Ernő jegyző, Weisz Tibor pénztáros, Braun Ernő ellenőr, Waldmann Mór goncnok, Schwartz Vilmos könyvtáros. — A gyöngyösi jesivában: Jungreis Beri elnök, Amrom alelnök, Mesülem ellenőr, Választmány: Blumenthal J., Éliás A. — A nagyszombati Aguda-ifjúság közgyűlésén megválasztottak: Herzog Nándor elnök, Salamon N. alelnök, Bernfeld J., Weingarten D., Halle B., Koth S. előjárók. — A győri orth. leányegyletben mult szombaton Spitzer Boris, Gestettner Lajosné és Grünwald Peri tartottak érdekes, vallásosságra buzdító előadásokat.

— A nyitrai A. J.-ifjúság új tisztikara: Bock Gyula elnök, id. Weisz Izrael alelnök, Weber S. jegyző, Rosenthal A., Vorhand J. gabóim stb. — Az érsekújvári orth. leányegylet Chanuka alkalmából kecélyes, jótékony célú taestélyt rendezett, melyen Lövy Mirjam B. J.-tanítónő hatásos beszédet mondott. — A gyöngyösi orth. „Mirjam”-leánycsoport jólsikerült Chanuka-ünnepélyt rendezett. Present Zita nivós ünnepi beszéde általános tetszést váltott ki. Kitűnően szerepeltek: Herrmann Rózsa, Michelstädter Gyöngyi, Marmorstein Klára, Kahan Frida, Lichtmann Erzsébet és Magda, Simonovits Rózsa, Genuth Rózsi, Waldner Irén, Goldmann Éva, Braun Mariska, Diamant Zsuzsi, Grünbaum Juci, Adler Manci, Schindelheim Ica.

Ehrenthalné, Geczovits Reneé
fűzőkülönlegességek
Budapest, Dohány-utca 39.

Csehszlovákiai hírek

Földreform és zsidók. Egyes külföldi állások ellensúlyozására a prágai parlamentben interpellációt nyújtottak be, melyben kérdést intéztek, mennyi földet kaptak a zsidók a földreformmal kapcsolatban. A megadott válaszból kitűnik, hogy 718 zsidó kapott összesen 5.996 hektár földet, ami a földreformmal kapcsolatban osztott földek 0.47 százalékának felel meg. Ezzel szemben a zsidóság Csehszlovákiában az 1930. évi népszámlálások szerint a lakosság 2.42 százalékát teszi ki.

A nagyszöllősi dajon-állás körül hónapok óta széthúzás volt észlelhető a községben, mely vizsály egyes fázisairól a „Zsidó Újság” beszámolt. Az utóbbi napokban végre „din tajró” elé került az ügy és hosszas tárgyalás után sikerült megegyezést létrehozni. Eszerint a chazoko-igényt támasztott Klein József, az elhínyt dajon veje, hitszónoki és paszkenoló állást fog betölteni és a dajon-állás ezáltal felszabadult.

A póstyéni, tapolcsányi és nové-zamky-i Aguda ifjúság terjedelmes felhívásban fordul Szlovákia zsidóságához, a szervezet tetterős reorganizálása érdekében. Határozat munkakifejtést követelnek, melyet elsősorban a helységenkénti propagandabeszédek által kívánnak elérni. A főcél természetesen a különböző akciókra (Keren Hatóra, Keren Hajisív stb.) szükséges összegek előteremtése.

A homonnal rabbi-állás betöltése körül már huzamosabb idő óta differenciák merültek fel. A kérdés eliminálása most aktuálissá vált. Remélhető, hogy az illetékes körök bölcsességének sikerülni fog egy nagyobbarányú machlajkó lábrakapásának elejét venni.

Zsidók Csehszlovákiában a statisztika tükrében. Igen tanulságos az a statisztika, amelyet feldolgozott most egy prágai zsidó lap. Ennek a statisztikának adatai szerint Csehszlovákiában összesen 356.830 zsidó lakik, azaz az államnak minden 41-ik lakója zsidó. A zsidóság nincs egyformán elosztva az egész köztársas-

Uj széfer!

44 fejezettel! Valóságos enciklopédiája a Szentföld ismertetésének, két térképpel, 24 ábrával és érdekes magyarázatokkal. Szerkesztettem, miután a Szentföldet meglátogattam. A mű ára: héberben 2 P, jüdisch-deutsch-ban 180 P.

וזכר הברית P 3.50; שאלה חדשה (Hilchajsz Miló, Pidjon-haben és Bar-miczvó előírások) 2'20; נחלה שבועה 1 pengő franco.

Grünwald Antal kántor, Užhorod, Radvanska 36. — (Magyarországon: Widder Sámuelnél, Szikszó.)

**Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)**

**Weisz
Mendel
éttermében.**

Telefon: 44-2-75

Négyfogásos menü:

Leves, hús, főzelék, tészta P 1.30

Halfélék minden időben, 50-60 fill.

**VII. Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!**

ságra, amennyiben Csehországban 1.07, Morvaországban 1.16, Szlovénkóban 4.11 és Kárpátaljabán (Ruszinszkó) az összlakosság 14.14 százaléka zsidó. A zsidók száma mindenütt fogyóban van. Ruszinszkóban ugyan számszerűleg megnövekedett a zsidóság, de a nem-zsidó lakosság percentuális szaporodása még nagyobb, ami azt jelenti, hogy a zsidóság ebben az országrészben is hátrányban van. Nagyon érdekes a statisztika, amely a férfiak és nők számának relációját tünteti fel. 1000 katolikus férfira 1102 nő esik és 1000 evangélikus férfira 1076 nő. Ebből tehát következnek a zsidó leányok kedvező férjhezmenési esélye. A valóság azonban, sajnos, ellentmond annak, mert a statisztika tanulsága szerint a zsidóknál sokkal nagyobb a nőtlen férfiak, illetőleg hajadonok száma, mint a többi vallásfelekezethél. Az özvegyek és árvák száma is nagyobb a zsidóknál, mint a lakosság többi részénél. Mi ennek az oka? Részben az, hogy a gazdasági viszonyok mellett és az igények fokozása következtében a zsidó férfiak sokkal később nőszülnek, továbbá az, hogy az életben való küzdelem náluk sokkal idegőrlőbb, mint a többiekénél. Ezzel függ össze az, hogy a zsidóság a nagyvárosok felé törekszik. Csehországban a zsidók 60 százaléka lakik a nagyvárosokban, pedig 1920-ban még csak 44 százaléka. Prágában magában is a zsidóságnak 47 százaléka lakik. (Magyarországon is úgy van: Budapest területén lakik a magyar zsidóságnak majdnem a fele.)

x Minden angol, német és magyar könyv, azonnal megjelenés után kikölcsönözhető Gondos Sándor zsidó és modern kölcsonknyvtárában. Kölcsondíj P 1.30 havonta. A „Zsidó Újság” előfizetőinek: P 1.—. VI., Andrássy út 67.

x Hol vásároljunk? Ez ma már nem probléma, mert a t. Hölgyközönség tudja, hogy a legdivatosabb és legfinomabb anyagokat Spitz Herman divatruházában mérsékelt áron beszerezheti. VII., Erzsébet körút 34. (Royal Orfeummal szemben.)

דרבנו

שבועון חרדי בלשון הקדש
יול בווארשא בהשתתפות של גדולי ישראל
וטובי הסופרים החרדים שבדור. כל גליון הוא
ן כיה עמודים ומכל מאמרים חשובים וידועות
מפורשות על כל המתרחש בחיי עם ישראל
בכלל ובחיי היהדות החרדית בפרט. מחיר
החתימה בחונגריא: לחודש 1.20 ₪. לרבע שנה
3 ₪. לחצי שנה 5.75 ₪. לשנה 11 ₪.
הכתובת להזמנה ולכספים:

Müller Jakab, Budapest,
VI, Eötvös-utca 19.

A bócher titka

Regény a XVII. századból.

5.

— Az első nő, aki a vértanuhalálra jelentkezett — folytatta elbeszélését a samesz felesége — egy kisdedit szorongatott a mellén, amidőn a *S'má Jiszróel* szavakkal nemcsak lelket kilehelte. Az összes többi asszonyok és leányok, köztük *Judit* is, követték a hősi példát... Ez olyan rettenetes, szívszagató esemény volt, amilyennél borzasztóbbat az emberiség története nem ismer... Megtörtént. Egyetlen nő sem akart élve az állatias horda kezébe kerülni. Ezután egy hatalmas fejszecsapás a templom utolsó ajtaján és a lovag, törrel a kezében, bösz tekintettel bevonul a zsinagógába; mögötte a végeláthatatlan, felfegyverkezett csöcselék.

— Szolgálatások ki nekünk nejeiteket és leányaitokat és térjetekek át — kiáltotta indulatosan a lovag. — Lásd ezeket a hullákat — szolt egy az ajtóhoz közelálló — *ezek asszonyok és leányok*, ezek mind inkább a halálba mentek, mintsem, hogy női becsületüktől megfosztassanak. S ezután talán csak nem gondolod, hogy mi, *férfiak*, a haláltól visszariadunk! Őlj meg, s légy átkozott mindörökre, ezen- és a túlvilágon!

Egy pillanat sem telt el és a bátor beszélő szétzúzott koponyával terült el a földön. A rengeteg női holttest látványa okozta keserű csalódás még csak fokozta a csöcselék bestialitását és *kegyetlenül lemészároltak mindenkit*. Csúpan a frigyáda előtt napokon keresztül ájtatoskodó öreg rabbit kímélték meg, mivelhogy őt a nagy lelki gyötrelmekről már — holtan összerogyva találták.

Rövidesen a csöcselék ráeszmélt arra, hogy milyen munkát végzett és az elkövetett rettenetes vérfürdő okozta lelki-furdalásában, i'teni és világi bírótól való félelmében szétfutott, közben a lovagot úton-útfélen átkozták...

Vencel király azonban ezt a gaztettet megtorlatlanul hagyta, pedig a cseh nemesség többször sürgette a bandafőnök megbüntetését. De ettől a naptól kezdve, mintha a királynak a csillaga leszállt volna, mintha az ártatlanul kimultaknak szelleme állandóan kísérte volna. Szerencsétlen lett az uralkodása, állandó volt a vizsály közötté és a nemesek között. Vencel kénytelen volt az egyik kegyetlenség után a másikat elkövetni, az események sodorták, közben a nemesek kétszer is fogságba ejtették, azután meg is halt nemsokára rá, miután híriul adták neki, hogy kiűött a huzsita felkelés. De elérte a megtorlás a zsidók martiriumát előidéző lovagot is. A gaztett után ugyan még egyideig garázdálkodott, de azután a prágai érsek ötven rablóval együtt felakasztatta Prága kapui előtt — fejezte be a véres történetet a samesz neje.

— Milyen nagyszerűen tud elbeszélni, mondá a bócher, órákig el lehetne hallgatni. De evvel kapcsolatban engedjenek meg egy kérdést: hogy van az, hogy egy samesznél olyan feltűnő jólétet tapasztalok és feleségének beszédéből ki lehet venni, hogy gondos nevelésben részesült, még pedig oly gondos nevelésben, amelyhez a szülőknek anyagi jóléte volt szükséges.

— Hát ezt el fogom mondani, szolt Reb Simajn, de előbb fogjunk már hozzá a péntekesti lakomához.

A házigazda, ezután nagy áhítattal *kidüst* csinált, majd kezét mostak és *majcsit* mondtak a finom saboszi kalácsra. Azután a cseléd párolgó tálon hozta az ételeket, melyeket jóízűen elfogyasztottak. *Z'mireszt* is énekeltek, majd azt mondta a samesz:

— Bócher, maga jól ismeri a bölcsék ama mondását: „Ahol ketten ülnek az asztalnál és nem hangzik el közöt-

tük a Tóra szava, az gúnyolódóknak gyülekezete”, — azért szeretnék Öntől valami *jó szót* hallani, nemcsak holmi egyszerű *magidüsz*, hanem valamit, ami a *charifüszhöz*, az élelemjü talmudikus fejtegetéshez tartozik.

A vendég először ellenkezett, majd azt mondta, meg fogja próbálni, dörzsölte a hamlokát, mint hogyha gondolatit igyekeznék a feledés útjáról visszacsalni. Azután megkezdte a fejtegetést először lassan, majd mindjobban belejött, a végén egész hévvel és lelkesedéssel magyarázott, kérdéseket vetett fel, cáfolgatta őket, közben a házigazda ellenvetéseket téve közbeszólt, de a bócher könnyűszerrel legyőzte.

— Mondhatom, hogy nagyon okos és élelemjü dolog volt ez és a mi rabbink: *R. Lippmann Heller* bizonyára örülni fog, ha megtudja, hogy ilyen növendéket kapott. De én azt hiszem, hogy még talán egyszer sem jelent meg az ő előadásán, a *siürjén*.

— Hát őszintén szólva még nem jutottam hozzá, hogy hallgassam előadásait. De most kedves házigazdám, mondja el nekem, amit előbb megígért és válaszoljon arra a kérdésre, amit magához intéztem.

— Ha nem volna oly kitűnő *talmid-chóchom*, akkor nem beszélnek arról, de mivelhogy a szép fejtegetéssel elszlaltta kétségeimet, el fogom mondani az én történetemet. Apám: *R. Dóvid*, igen gazdag és jámbor ember, a hitközség elnöke volt, én voltam egyetlen gyermeke, anyám korán meghalt és atyám annál nagyobb gonddal nevelt. Egy szép téli napon apámnál ültem és gemóret tanultam. Bejött egy messze útról jött, a hidegtől didergő idegen ember, egy szép, 3 éves kis leánykával a karján. Hogy milyen kedves lehetett, elképzeli, Sára volt az, a — feleségem. Az idegen azt mondta: „R. Dóvid! Önhöz jöttem, hallgasson meg”. Apám erre kiküldött engem a gyermekkel a szomszédszobába és a cselédnek megparancsolta, hogy a didergő gyermeknek, jó meleg levest adjanak. Két óráig tárgyalt apám az idegennel. Kinyitották az ajtót, s hallottam, amikor azt mondta neki apám: „Mivelhogy Ön nem akar nálunk sem rabbi, sem rabbihelyettes lenni, szerencsés véletlennek tartom, hogy éppen megüresedett egy sameszi állás, és boldog vagyok, ha e tekintetben szolgálatára lehetek. Törekedni fogok, rabbi, hogy a közönség Ön iránt kellő tisztelettel viseltessék és hogy a Tórának élhessen. Szerencsének tartom, rabbi, hogy Ön fogja fiamat a szent Tanban oktatni.

— Köszönöm Reb Dóvid, de ne nevezzen engem rabbinak, csak egyszerűen: Majsenak...

Ebben a pillanatban nem is foghattam fel gyermekeszemmel, hogy ki lehet ez az ember, akivel oly tiszteletteljesen beszélt az én apám, a hitközségnek első embere. Különösen pedig, amikor apám azt mondta nekem: „Csököld meg a rabbi-bácsi kezét, ő fog téged ezután tanítani, akkor Rabbi Majseban földöntúli lényt láttam. Apám mindjárt intézkedett is, miután a templom vezetőjével beszélt, hogy Reb Majse elfoglalja a fő-sameszi lakást, hisz mindenki tudta, hogy akit R. Dóvid Sachs ajánl, az mindenképpen méltó. Ezután odajártam tanulni. Csodálatos ember volt ez a Reb Majse: *amit tett, amit beszélt, az teljes volt a legnagyobb vallásossággal, a legbensőségesebb I'tenhittel*. Az ő társasága a *Hoher Rabbi Löw* és apám volt. Ő is szeretett engem. Megengedte nekem, hogy segítkezzek neki a sameszi teendőkben. Milyen boldog voltam minden csütörtök este, hogy másnap reggel én lehetek a samesz asszisztense. Milyen félelmetes és kedves volt, amikor először kopogott a templomajtón, majd kinyitotta, a templomban síri csend volt, minden lépés visszhangzott, majd odamentünk az „örök mécses”-hez és mesterem megtöltötte friss olajjal, énnekem

még szabad volt utána vinni az olajkorsócskát, majd a gyertyákat, amiket a templomban elhelyezt. Kora délután már ott voltunk megint a templomban, meggyújtottuk a gyertyákat és átvettük a szidrárt, amivel, alig, hogy elkészültünk és már jöttek a hívők a templomba. Így teltek az évek tanulással és szent szolgálattal, én pedig kimondhatatlan szeretettel ragaszkodtam öhozzá és vigyáztam, hogy ne bántsam meg. Csak egyszer történt, hogy akaratom ellen megbántottam őt. Arról volt szó, hogy amikor *T'hilim-ben*, a 133. Zsoltárban azt a verset tanultuk: „*milyen szép és ked-*

ves, ha testvérek együtt laknak”, — azt a megjegyzést tettem: „Milyen jó lenne, ha nekem Sára mellett, akit kis húgomnak tartottam, egy kis öcsém is volna.” Erre érthetetlen módon, komolyan rámszólt: „Fiam, amit T'en tett, az jól van téve, minek neked fivér, a testvérek *nem mindig* szeretik egymást, Kájin megölte fivérét, Észov gyűlölte testvérét, *Jajszéf haczádikot* eladták testvérei...” Csodálkozva hallgattam mesterem eme szavait, miközben egy keserű vónás lebegett ajkain, s könny csillogott a szemében.

(Folyt. köv.)

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Blumenthal Edikét Vácról, eljegyezte *Holczer Imre*, Holczer Lipót z. l. főkanonikus fia. (A bpesti T. B. gratulál tanügyi elnököknek.)

Schlesinger Emmuska Vác, *Puskas Lajos* Székesfehérvár jegyesek.

Lamm Emmy, *Lamm Emánuel* selemnagykereskedő leánya Wien, *Klein Simon*, *Klein Márkus* kézműárúnyagkereskedő fia Budapest, jegyesek.

Stern Lipótnak *Schiller Ilonkával* és Stern Miksának *Reif Boriskával* való esküvőjük alkalmából szívélyesen gratulál a *Malbis Arimim egyesület, Dun-Strada*.

Stern Lipótnak *Schiller Ilonkával* való egybekeléséhez szívélyesen megrögzött kíván a *Linasz Haczedek egyesület, Dun-Strada*.

Kohn A. Z-nek Bratislava és *Ausch Mihálynak* Bucápest, eljegyzéseikhez szívélyesen gratulál a

Chavuzasz Talmidim, Galanta.
Gastelner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő tag. *Mindentéle órák, arany-, ezüst-, briliáns druk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása.* Kívánatra választékot küld.

Diplomás, huszonnyolc éves, szép közép-magas, barna urileány férjhezmenne szombattartó uriemberhez. 50.000 cseh-korona jellegére Blocknerhez, V., Vilmos császár ut.

KOLLER Műszaki iroda
CSILLÁRGYAR
villamos- és gázberendezések, fémáru-gyártás, villamos motorok és ventilátorok. Vétel, eladás, csere. Átalakítások.
Budapest VIII., Dobozí u. 15.
TELEFON 31-3-37.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek állandóan raktáron.
Budapest, Dob uca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Eredeti angol szövegek dús választékban
Szombattartó cég
Kazár Nándor posztóruház, Budapest, Király-u. 34. (Kazár-u. sarokház.)

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre hűlendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

JOB orth. körökben bevezetett sadchen adja le címét „**Jó parti**” jelű kiadóba. **BENŐSÜLSRE** keresek rőtös- és fűszerüzletembe volt bóchert. Leányom 22 éves, szép és vallásos. Ajánlatot: „**Vidék**” jelígre.

SZÉPNEK mondott, házias leányom részére, egzisztenciával bíró intelligens, volt bóchert keresek. „8000 P”.

CSALÁDI okok miatt sürgősen nősnőm kell. Megértő fiatal, jóléti nőt keresek. „**Paróka**” jelígre a kiadóba. **ORTH. LIBAKERESKEDÉSHEZ**, jól bevezetve, ötszáz pengővel közreműködő társat keresek. Garay tér 191. fillér.

30 ÉVES fiatalember, elsőrangú fizet tulajdonosa keres 20–28 éves intelligens úrileányt, 60–80.000 Ké hozománnyal. Sadchenek is írhatnak „**Jó parti**” jelígre Müllerhez Bratislava, Edlov dvor. **SZÓDAGYÁRBA** benősinhet 30–35 éves szakmában jártas, vallásos fiatalember. Cím: „**Szódagyár**”, Nedz, Poste-restante, (Szlovénzkó).

KERESEK gyermekimhez kimondottan intelligens, vallásos nevelőnőt. Fényképes ajánlatokat, fizetési igényekkel „családtagnak tekintjük” jelíge alatt Müller, Bratislava, Edlov-dvort továbbít. **ÉVES** bizonyítvánnyal, gyermekszerető, háztartásban jártas, megbízható árva zsidó leány ajánlkozik. Krausz Bözsi, Győr, Akác-u. 5.

INTELLIGENS, jó családból való úrileány részére, aki 150.000 Ké-vel és berendezett úrilakással rendelkezik, házasság céljából: 40–50 év körüli jó módú, vallásos ember kerestetik. (Lehet özvegy is.) „**Szerencseparti**” jelígre Müllerhez, Bratislava, Edlov dvor. (Válaszbélyeggel.)

HUGOM részére, harmincas orthodox fiatalembert, egzisztenciával keresek. „4000 kp” jelígre.

VIDÉKI orth. metsző leánya, bármilyen állást vállal. Cím: VII. Rombach-utca 16. I. 7. Wiedernénál.

KÉTEZER KÖTETES magyar és 550 kötetes német kölcsönkönyvtár jó állapotban, jutányos áron eladó. Cím: Müllernél, Bratislava, Edlov-dvort. (Válaszbélyeg)

Pályázatok

A **salgótarjáni ant. orth. izr. hitközség** a chazokó-kérdésnek megegyezés útján való rendezése folytán teljesen szabadon betöltendő **főrabbi állásra** pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy magyar állampolgár legyen, három elismert kiváló orth. rabbi határozójával rendelkezzen; kitűnő szónoki képesség, a magyar és német nyelv szóban és írásban való perfectsége feltétlenül szükséges. Próbászónoklat megtartására kizárólag a meghívottak boesáttatnak, az útiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Javaldalmazás megegyezés szerint. Okmány-másolatokkal felszerelt pályázatot, a kor és családi állapot megjelölésével az alant jegyzett hitk. elnök címére küldendők. Az eddig beérkezett pályázatok is most fognak érdemleges elbírálás alá kerülni. Csakis ténylegesen működő rabbik pályázatát kérjük.

Rauchverger Mór hitk. elnök.
Schlesinger Dániel hitk. titkár

közel az állomáshoz ujonnan, elegánsan berendezett szigoruan
Galantán
orth. kóser vendéglő
Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árendemény. Lakodalmakot legolcsóbban vállalok!
EHRENWALD LIPÓT
vendéglős, és bornagykereskedő

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekkzámla: 50.701
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A háboru legújabb áldozataiért

A Jugoszláviából kiutasított 3000 magyar állampolgár között 8 százalék (cca 250) zsidó van, és az ottlakó orthodox zsidók csekély számához képest elég tekintélyes arányt jelent, hogy vagy 17 orthodox zsidó családot, 75 személyt, ért a kiutasítás katasztrófája. Egyéni tragédiáktól, családi tagok szét-szóródásától, egzisztenciák pusztulásától eltekintve: mélyes szomorúság és keserűség tölt el minden jóérzésű embert, hogy ilyen esetek a huszadik században, a világháború befejezése utáni 16. évben még előfordulhatnak a civilizált Európa területén. Kődbeborult lélekkel kérdezzük: „*Ki hasószajz jéhorészün, csadik má poál* — ha az oszlopok recsegnek, ártatlan mit tehet.”

Ha a politikai érdekek összeütözköznek, ha a kormányok csatákat vívnak, ha a mai Európa oszlopi ingadoznak, mit tehet erről a csendes, békés polgárság, akinek főgondja, miképpen adhatna kenyert családjának? Egész Európa láz-állapota tükröződik vissza az ilyen katasztrófában. Az ilyen szomorú viszonyoknak csak egy feladatuk lehet: kifejleszteni a mélyes számalomból és a megsértett emberi méltóság felett érzett fájdalomtól fakadó aktív együttérzést. Amit a szerencsétlen menekülteknek adunk, azt tulajdonképpen önmagunknak, jobb idők bekövetkezésének elősegítésére adjuk. Oly bölcsen mondja ezt a szentírásnak *Kajhelesz könyve* (11. fejezet): „*S'lach lach-mecho al p'né hamójim*... — szórjad csak kenyeredet a vizek fölött, mert az idők sokaságában meg fogod találni. Adj adományt hétnek, nyolcnak is, mert nem tudod milyen baj lesz még a földön”.

A magyar orthodoxia szíve egész melegségével, a vallástörvény és a hagyomány által beléje plántált *g'milusz chessed*-érzéssel csatlakozik a menekültek sorsát enyhítő mozgalmakhoz. Az orthodoxia illetékes vezérférfiai, köz-

ségei, intézményei megtették és a jövőben is megteszik ebben az irányban való kötelességeiket abban a biztos tudatban, hogy be fog következni a prófétai biztatás: „*V'hójz maasze hac-dokó sólajm* — az igazi jótékonyág eredménye béke lesz”. A kiüldözöttek visszatérhetnek, a romok felépülnek, új élet kezdődik, amelyet a politikai égből hirtelen lecsapó villám nem fog egyhamar megzavarni.

Az Orth. Központi Iroda a köv. felhívással fordult a hitközségekhez:

Nagyérdemű Elnökség!

A Jugoszláviából kiutasított magyar hosiltársaink érdekében fordulunk jelen felhívásunkkal nt. Elnökséghez. A kiüldözöttek szomorú sorsát nem kell itt külön megrajzolnunk. Hiszen napok óta szinte dermedten állunk azoknak a fájdalmas közléseknek hatása alatt, amelyek e szerencsétlenek szenvedéseit és bizonytalan egzisztenciáját ecsetelik. Az első megdöbbenés után a segítés és mentés kötelességére kell gondolnunk! Ezer-számra tettek halálkétalanná és kenyertelenné egyik óráról a másikra télvíz idején egész családokat. Hittestvéreink száza kerültek e számkivetettek szomorú soraiba. A Belügyminiszter Úr segítséget kérő felhívása a nemzet minden rétegében visszhangra és gyors megértésre talált. Testületek és egyesek versengve sietnek leróni kötelességüket azokkal szemben, akik ezúttal kizárólag magyar-ságukért szenvednek mártírhalált. Itt a fővárosban már régebben permanens bizottságba tömörültek az Országos Irodák, az összes fővárosi és környékbeli hitközségek és szentegyletek, hogy a különböző menekülteken — így legutóbb a németországiakon — segítsenek. Ez a bizottság most gyorssegéllyel sietett segítségére a Jugoszláviából kiüldözöttek is. E körlevélünkben arra kérjük a t. Elnökséget, hogy hívja fel hitközségének minden tehető tagját és intézményét az ada-

kozásban való hathatós részvételre. Az adományokat küldjék közvetlenül annak a központi segélyakciónak javára, amelyet a Belügyminiszter Úr a 64.086 számú postatakarékpénztári számlán e célra nyitott. A természetbeni adományok a törvényhatóságok főispánjainak küldendők el. Mély meggyőződésünk, hogy hitfeleink ezúttal is erejükön felül fogják kivenni részüket a segítés áldozatos munkájából! Hiszen eddig is az adakozók első soraiban látjuk már őket. Addig is tehát, amíg a Mindenható kegyelme megsegíti e szerencsétleneket súlyos megpróbáltatásukban: nyujtsunk számukra meleg otthont és szerény ételmelet.

Fentieket ismételten a t. Elnökség komoly figyelmébe ajánlván, maradtunk

Budapesten, 1934. évi december 11-én,

hittestvéri üdvözlettel,

az Orth. Izr. Központi Iroda nevében:

Kahan-Frankl Samu s. k.
elnök

Hartstein Lajos s. k.
ügyvezető elnökhelyettes

Fenti felhívással kapcsolatban a buda-pesti orth. hitközség eljárósága megindító szavakkal kéri fel a hitk. tagjait, az akcióban való részvételre. Az „Orth. Népszalag” teljesen ingyen látja el a rituális kosztra reflektáló jugoszláviai kiutasítottakat. Utóbbi akció zavartalan lebonyolítása körül, különösen Weisz Mór, Spiller Ernő és Ernst Márkus dicséretes ügybuzgalma érdemel említést.

A további és folyamatban levő kiutasítások ügyében egyébként legújabbban az a hír érkezik, hogy dr. Alkalay belgrádi grandrabbi interveniált a jugoszláv kormányánál. Alkalay főrabbi, állítólag, azt az ígéretet kapta, hogy olyan magyar állampolgárok, akiknek a jugoszláv állampolgárság elnyerése iránti kérelmük elintézés alatt áll, egyelőre nem utasítottak ki; ill. a már kiadott kiutasítási határozatokat ilyen esetekben haladéktalanul visszavonják.